

Czesław Parzyszek

Maryja Królowa apostołów w życiu i pismach św. Wincentego Pallottiego

Salvatoris Mater 9/3/4, 315-348

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Wincenty Pallotti urodził się w Rzymie 21 kwietnia 1795 roku¹. Młodość spędził w religijnej atmosferze domu rodzinnego. Świecenia kapłańskie otrzymał 16 maja 1818 roku. Po święceniach zaprzyjaźnił się, z racji swej wszechstronnej i różnorodnej działalności apostołskiej zarówno z wieloma kapłanami, jak i ze świeckimi, którzy byli aktywnie zaangażowani w ożywianie wiary chrześcijańskiej wśród ludności Rzymu. Jego działalność duszpasterska na różnych odcinkach przynagliła go do wzbudzania współpracy między duchownymi, zakonnikami i świeckimi.

W owych czasach Rzym pozostawiał szerokie pole dla działalności kapłańskiej i apostołskiej. Swoją troską duszpasterską Pallotti obejmował wiele dziedzin życia kościelnego: był otwarty na biednych i opuszczonych; niezmordowanie słuchał spowiedzi; głosił konferencje dla osób zakonnych i prowadził misje w parafiach; organizował formację chrześcijańską młodzieży, dorosłych i duchownych; otwierał i wspomagał sierocińce; propagował apostołstwo prasy; wspomagał działalność misyjną i był otwarty na problemy chrześcijańskiego Wschodu; zapoczątkował uroczyste obchody oktawy Epifanii, które były wyrazem jedności i powszechności

Kościola. Jednak w centrum jego zaangażowania była zawsze troska o chwałę Bożą i zbawienie ludzi. Siłą poruszającą całe jego apostołstwo, skierowane na ożywienie wiary, była miłość w podwójnym wymiarze: duchowym i doczesnym. Cechą dominującą w całym życiu i działalności apostołskiej Wincentego Pallottiego było nieustanne dążenie do świętości², które - można by powiedzieć - stało się zaczynem ożywiający wszystkie inne dziedziny jego życia. Każdą chwilę oddawał Bogu nieskończenie Świętemu.

Wincenty Pallotti zmarł w Rzymie przy kościele San Salvatore in Onda 22 stycznia 1850 roku. W setną rocznicę śmierci został zaliczony

Czesław Parzyszek SAC

Maryja Królowa apostołów w życiu i pismach św. Wincentego Pallottiego

SALVATORIS MATER
9(2007) nr 3-4, 315-348

¹ Bibliografia na temat osoby Pallottiego i jego działalności znajduje się m.in. w pracy doktorskiej ks. Cz. PARZYSZKA, *Duchowość apostołska według św. Wincentego Pallottiego*, wydanej w Ząbkach w 2004 roku.

² Wybór wypowiedzi Pallottiego na temat świętości zebrał F. AMOROSO w: *Vincenzo Pallotti. Una santità per l'apostolato. Scritti scelti*, Roma 1992.

w poczet błogosławionych przez papieża Piusa XII, a 20 stycznia 1963 roku kanonizowany przez papieża Jana XXIII. Powiedział on o Świątym: *Św. Wincenty Pallotti jest jedną z najwybitniejszych postaci w działalności apostołskiej XIX wieku. [...] Nie zadowolił się zwykłym kapłaństwem. Obmyślał inne środki, aby pozwolić ludziom poznać i pokochać Boga*³.

1. Geneza nauki Pallottiego o Maryi Królowej Apostołów

Zasadniczą tezą i dziełem, któremu poświęcił całe swe życie, było staranie o apostołstwo powszechne. Motywem, który dynamizował wieloraką działalność apostołską św. Wincentego Pallottiego, było jego osobiste przeżywanie wiary. Bóg obdarzył go głębokim doświadczeniem swojej Boskiej nieskończonej Miłości i nieskończonego Miłosierdzia. Według św. Wincentego Pallottiego, najgłębszym motywem Bożej działalności jest Jego nieskończona Miłość. Człowiek stworzony na obraz i podobieństwo Boże osiąga cel życia, trwając w nieustannym praktykowaniu miłości do Boga i względem bliźniego (por. 1 J 4, 16). To doświadczenie pozwoliło Pallottiemu rozpoznać w Chrystusie Apostoła Ojca Przedwiecznego. Wszystko to, co Jezus czynił podczas swego życia ziemskiego, znajduje swe źródło w Jego miłości do Ojca i w Jego zbawczej miłości względem ludzi⁴. Życie będące naśladowaniem Chrystusa, miłość względem Boga Ojca i miłość bliźniego, stanowią sekret skuteczności apostołskiej każdego chrześcijanina. Dlatego miłość jest najistotniejszym motywem dla każdego, kto pragnie współpracować w apostołstwie. Naśladowanie Jezusa i uczestnictwo w Jego zbawczej misji są nieodłączne. A ponieważ wszyscy są wezwani do naśladowania Chrystusa, wszyscy też są zobowiązani do działalności apostołskiej⁵.

Maryja Królowa Apostołów jest *po Jezusie Chrystusie, najdoskonalszym wzorem katolickiej gorliwości i doskonałej miłości. Maryja bowiem [...] tak dalece się poświęciła dziełom dla większej chwaly Boga i zbawienia dusz, że swymi zasługami przewyższyła Apostołów*⁶. Szczególnie ważna dla Pallottiego jest scena z Wieczernika, gdzie Maryja przebywa

³ Papież o św. Wincentym Pallottim, zob. Cz. PARZYSZEK, *Duchowość apostołska według św. Wincentego Pallottiego...*, 59.

⁴ Por. *Opere Complete* III, 175 (dalej: OOCC). Jest to krytyczny zbiór pism Pallottiego, dokonany przez F. Mocię, zawierający XIII tomów, wydany w Rzymie w różnych latach 1964-1997. Niektóre z nich są dwuczęściowe, a tom XIII nawet trzyczęściowy.

⁵ Por. OOCC III, 142.

⁶ TAMŻE, I, 7.

razem z Apostołami na modlitwie w oczekiwaniu na zesłanie Ducha Świętego. Królowa Apostołów jest dla św. Wincentego symbolem, programem, najskuteczniejszym przykładem i najdoskonalszym wzorem dla apostołstwa każdego chrześcijanina. Maryja, nie mając święceń kapłańskich, jest czczona przez Kościół jako Królowa Apostołów. To dlatego Pallotti podejmuje się szerszego opracowania tytułu Maryi jako Królowej Apostołów.

Doświadczenie Boga jako Miłości i Miłosierdzia sprawiło, że św. Wincenty Pallotti widział potrzeby Kościoła w ówczesnych czasach i szukał na nie odpowiedzi. Umiał odczytywać wolę Bożą w znakach czasu. W odpowiedzi na oświecenie, jakiego dostąpił 9 stycznia 1835 roku, rozpoczął Dzieło Apostolstwa Katolickiego⁷. Z inspiracji Ducha Świętego postanowił założyć dzieło, w którym wszyscy ochrzczeni mogliby uczestniczyć w misji Kościoła, jeśli zjednoczą się w realizacji jednego wspólnego celu. Wincenty Pallotti wyjaśnił tę swoją wizję w następujących słowach: *„Apostolstwo Katolickie”, to jest „powszechne”, może być udziałem osób ze wszystkich stanów, gdyż jest ono działalnością, jaką każdy w miarę swoich możliwości może i powinien wykonywać ku większej chwale Boga oraz dla wiecznego zbawienia swego własnego, jak i bliźniego*⁸.

Oficjalną datą założenia Dzieła Pallottiego jest 4 kwietnia 1835 roku, dzień, w którym Wikariusz Rzymu, kardynał Karol Odescalchi udzielił *Pobożnemu Zjednoczeniu Apostolstwa Katolickiego [...] wszelkich błogosławieństw*⁹. W maju 1835 roku Wincenty Pallotti skierował do ludu Rzymu pierwsze wezwanie, w którym przedstawił naturę i cel „Pobożnego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego”, zapraszając kapłanów i świeckich do uczestniczenia w nim¹⁰. 11 lipca tego samego roku Dzieło zatwierdził papież Grzegorz XVI¹¹. Już za życia Założyciela Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego stale rozwijało się, choć nie bez trudności i przeszkód. Różnorodność wśród członków Zjednoczenia przynagliła Wincentego Pallottiego do przemyślenia różnych form przynależności i różnych struktur organizacyjnych. Gdy Pallotti zakładał Zjednoczenie, nie zamierzał tworzyć w Kościele nowej instytucji, lecz raczej ożywić już istniejące i uczynić je skuteczniejszymi w apostołstwie, służąc z niezamordowaną miłością, gdzie było to możliwe i współpracując z innymi w apostołstwie oraz budując jedność. Według św. Wincentego Pallottiego fundamentem jedności Zjednoczenia jest wezwanie do życia w miłości

⁷ Por. TAMŻE, X, 198-199.

⁸ TAMŻE, III, 143.

⁹ TAMŻE, IV, 1-3

¹⁰ Por. TAMŻE, 119-141.

¹¹ Por. TAMŻE, IV, 8-9.

i gorliwości apostołowskiej. Dlatego też węzłem Zjednoczenia jest przede wszystkim współzawodnicząca miłość, z minimum struktur organizacyjnych. Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego, do którego już na etapie początkowym należeli księża, zakonnicy i wierni świeccy, rozwijało się w sposób bardziej organiczny w latach po śmierci Założyciela. I tak ukształtowały się stopniowo: Wspólnota Księży i Braci, Wspólnoty Sióstr oraz różne inne wspólnoty składające się z wiernych świeckich obu płci, przynależących do różnych stanów i zajmujących różne stanowiska. Dziś Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego zachowuje zasadniczo tę samą strukturę i jest otwarte dla wszystkich członków Ludu Bożego. Jednoczy na całym świecie wszystkich, którzy inspirowani są apostołskimi ideałami Założyciela, tzn. Instytuty założone przez św. Wincentego Pallottiego lub ukonstytuowane później w różnych czasach, oraz wielu wiernych świeckich, angażujących się w Dzieło indywidualnie lub w zorganizowanych grupach czy wspólnotach. Wszyscy tworzą jedną rodzinę, starają się kierować wspólnymi zasadami i poświęcają się działalności, która jest odpowiedzią na wyzwania współczesnego apostołstwa powszechnego.

Życie i działalność apostołska św. Wincentego Pallottiego są zewnętrznym i dostrzegalnym wyrazem jego życia duchowego i odbiciem wewnętrznych przekonań. Śledząc jego życie, można zauważyć, że za postawą tą kryje się konkretny model duchowości, który pragnął wcielić w życie i doktryna teologiczna, która stała się podstawą jego zaangażowania apostołskiego.

Świadectwem najbardziej dobitnym nauki teologicznej św. Wincentego Pallottiego są jego zapiski duchowe i pisma dotyczące dzieła Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. Na podstawie jego pism można przedstawić zasadnicze elementy duchowości apostołowskiej, tak bardzo istotne w jego życiu. W związku z tym powstaje następująca kwestia naukowa: co dla św. Wincentego Pallottiego stanowiło istotę duchowości apostołowskiej? Autor niniejszego artykułu jest świadomy, że tym, co inspirowało Wincentego do określenia duchowości apostołowskiej, był Bóg Nieskończonej Miłości i Miłosierdzia, obraz Chrystusa, Apostoła Ojca Przedwiecznego, ale także wzór Maryi Królowej Apostołów. Dlatego autor stawia następujące pytania: Dlaczego Pallotti wybrał Nieskończoną Miłość i Miłosierdzie Boga, postać Jezusa Chrystusa Apostoła Ojca Przedwiecznego, a przede wszystkim dlaczego wybrał Maryję Królową Apostołów, aby ukazać duchowość apostołską?

Odpowiedzi na te pytania będą bardzo ważne dla współczesnej duchowości chrześcijańskiej, która jest ukierunkowana na apostołstwo. Dla takiej właśnie duchowości poszukuje się dzisiaj znaczących modeli. Temat duchowości apostołowskiej według św. Wincentego Pallottiego,

a w niej roli Maryi Królowej Apostołów, całościowo nie został dotychczas bezpośrednio opracowany¹².

2. Treść nauczania św. Wincentego Pallottiego o Maryi Królowej Apostołów

Pallotti, rozważając prawdy o Bogu, który jest Nieskończoną Miłością i Miłosierdziem oraz o Jezusie Chrystusie jako Apostole Ojca Przedwiecznego ukazuje Maryję w relacji do tej prawdy. Jest Ona głęboko zjednoczona ze swoim Synem Chrystusem, naszym Zbawicielem i dlatego zajmuje szczególną rolę w całym dziele zbawienia. Wincenty swoje życie związał z Maryją. Więź ta rzutowała nie tylko na jego życie osobiste, ale także na działalność apostołską.

Maryja *tak dalece się poświęcała dziełom dla większej chwały Boga i zbawienia dusz*¹³ oraz z takim oddaniem uczestniczyła w zbawczej Ofierze swojego Syna, że gotowa była ofiarować się na śmierć razem z Nim¹⁴. Właśnie w tym znajduje Wincenty główną motywację dla tytułu Maryi Królowej Apostołów. Maryja jest Królową Apostołów, ponieważ *nie mając władzy i jurysdykcji kościelnej, bardziej niż Apostołowie przyczyniła się, stosownie do swego stanowiska, do rozkrzewiania wiary świętej i rozpowszechnienia Królestwa Chrystusowego*¹⁵. Jest wzorem apostołstwa,

¹² Pewne przyczynki można znaleźć w opracowaniach na temat duchowości w sensie ogólnym, z których wskazujemy następujące: F. BONIFAZI, *Pallottine spiritual itinerary, themes for meditation*, Pennsauken 1981; A. FALLER, *A espiritualidade da Sociedade do apostolado Católico*, „Informações palotinas, Santa Maria” 55(1988) nr 2, 143-171; R. FORYCKI, *Duchowość pallotyńska*, w: *W nurcie zagadnień posoborowych. Kontemplacja i działanie*, red. B. BEJZE, Warszawa 1983, 42-59; S. FREEMAN, *Zasadnicze zręby duchowości pallotyńskiej*, w: *Duchowość chrześcijańska* (Kolekcja *Communio*), Poznań 1995, 307-322; P. JACKSON, *Empowered by love, an active spirituality for contemplative christians*, Victoria 1994; H.M. KÖSTER, *Die Spiritualität Vinzenz Pallottis und seiner Gründung*, w: *Katholisches Apostolat heute, eine Gemeinschaft besinnt sich auf Ziel und Aufgabe*, red. M. PROBST, Limburg 1984, 114-138; L. MÜNZ, *Zur Spiritualität Vinzenz Pallottis*, w: *Mitverantwortung aller in der Kirche. Festschrift zum 150 jährigen Bestehen der Gründung Vinzenz Pallottis*, red. F. COURTH, A. WEISER, Limburg 1985, 48-67; TENZE, *Duchowość pallotyńska. Nasze ubóstwo*, Poznań 1982; D. PISTELLA, *Spiritualità ed identità pallottiana*, Roma 1980; A. RUBIM, *A fisionomia espiritual de Sao Vicente Pallotti*, w: *Sao Vicente Pallotti, Deus, o Amor infinito*, Santa Maria 2002, 181-215; *Sv. Wincenty Pallotti, Świętość w służbie Apostolstwa Katolickiego. Wybór pism*, red. F. AMOROSO, Warszawa 1995; A.P. WALKENBACH, *Der unendliche Gott und das "Nichts und Sünde". Die Spiritualität Vinzenz Pallottis nach seinen Tagebuchaufzeichnungen*, Limburg-Lahn 1953; S. ZARZYCKI, *Duchowość pallotyńska a duchowość chrześcijańska*, Ząbki 1996.

¹³ OCCC I, 7; por. TAMZE, III, 145; IV, 229, 325; VII, 7.

¹⁴ Por. TAMZE, IV.

¹⁵ TAMZE, 6. Por. TAMZE, III, 145; por. L. MÜNZ, *Zur Spiritualität...*, 62-63; TENZE, *Duchowość pallotyńska...*, 25-26; E. WERON, *Apostolstwo katolickie*, Poznań 1987, 199.

bo Jej życie realizuje się w pełni w miłości. Maryja żyje miłością Boga, ofiarując Zbawiciela świata i współpracując z Nim w dziele zbawienia.

2.1. Maryja w życiu Pallottiego

W życiu duchowym Pallottiego Maryja, Matka Boża, zajmowała po Jezusie Chrystusie centralne miejsce i odegrała wielką rolę z uwagi na Nią samą, na Jej rolę w tajemnicy odkupienia, na moc swego przykładu i ze względu na skuteczność Jej macierzyńskiego pośrednictwa¹⁶. Wewnętrzny kult maryjny Pallotti pielęgnował w ciągu całego swego życia¹⁷. Szczególne znaczenie w tym względzie miał dom rodzinny, a zwłaszcza wychowanie głęboko religijnej matki¹⁸. Wśród różnorodnej działalności zewnętrznej, jak o tym była już mowa, Wincenty z wielkim oddaniem poświęcał się pracy w związkach młodzieżowych przy kościele Santa Maria del Pianto; w kongregacji mariańskiej pełnił urząd przewodniczą-

¹⁶ Por. F. AMOROSO, *Od nicości do pełni w Bogu*, Poznań 1991, 66: *Maryja jest pełna łaski, jest umiłowaną Córką Ojca Przedwiecznego, jest Matką, którą spośród wszystkich kobiet wybrał sobie Bóg, by się stać człowiekiem, jest jedyną w swoim rodzaju Oblubienicą Ducha Świętego, w którą tenże Duch wlał najczystsza dziewiczność wraz z najpłodniejszą macierzyńskością. Z uwagi na Jej osobistą wielkość żadne stworzenie nie może być bardziej kochane i czczone, niż ukochana i uczczona była (i jest) Maryja, bo Ona miłowana i czczona jest przez Boga Ojca, przez Boga Syna i przez Boga Ducha Świętego... Nie ma stworzenia, które mogłoby być przyrównywane do Maryi; Ona bowiem wielkością swą ponad miarę przerasta wszelkie, najwyższe nawet istoty powołane do bytu. Ona jest niepowtarzalna pięknoscią. Ze względu na tę niesłychaną wielkość, Maryja, bardziej niż wszystkie stworzenia razem wzięte, zasługuje na podziw, uwielbienie i miłość; sama zaś w sobie jest źródłem radości dla wszystkich ludzi.*

¹⁷ Por. A. MAJGIER, *Maryja, Królowa Apostołów przykładem i mistrzynią życia duchowego w świetle pism św. Wincentego Pallottiego*, Warszawa 1996, 9. J. Stabińska napisała, że Pallotti był za bardzo Włochem, aby nie być „con amore” do Madonny, swej „bardziej niż umiłowanej Matki”. Niektóre formy jego pobożności rozumiałe są tylko w tym klimacie. Chybiony jest pomysł tłumaczenia licznych zdrobnień, które w języku polskim brzmią ckliwo. W języku włoskim „mamma” to „matka” z odcieniem serdeczności [...]. Pallotti szedł w nurt mistyki włoskiej, dla której Maryja była mistrzynią życia wewnętrzznego dusz sobie powierzonych. J. STABIŃSKA, *Wincenty Pallotti*, Poznań 1982, 165.

¹⁸ Por. TAMŻE. S. Holisz w swojej rozprawie *Maria Regina degli Apostoli negli scritti di S. Vincenzo Pallotti*, Roma 1966, próbuje maryjną pobożność Pallottiego umieścić w kontekście historycznym. Z jednej strony czasy Pallottiego po Rewolucji Francuskiej nacechowane były swoistą pustką mariologiczną, z drugiej strony kryzys kultu maryjnego z końca XVIII wieku i z początku XIX zaowocował rozwojem kultu maryjnego. Od 1830 roku można mówić o rozwoju pobożności maryjnej, na co wpłynęły m.in. objawienia Maryi, rozwój instytutów i zgromadzeń zakonnych, które obierały Maryję za swoją Patronkę oraz studia i nowe publikacje mariologiczne (trzeba szczególnie wspomnieć o opracowaniu A.M. Liguoriego pt. *Le glorie di Maria* oraz o słynnym traktacie L.M. Grigniona de Monfort: *Traktat o prawdziwym nabożeństwie do Matki Bożej*. Ten cały klimat miał z pewnością wpływ na pobożność maryjną św. W. Pallottiego. Por. TAMŻE, 22-27.

cego; prowadził zakłady religijne i sam ożywiał wydatnie ich działalność. Ducha, którego pragnął zaszcześcić wśród tych, dla których i z którymi pracował, odzwierciedlają jego modlitwy, które mają zarówno wymiar maryjny, jak i apostołski¹⁹.

Wraz z rozwojem duchowym Pallottiego, a szczególnie po wejściu na drogę do kapłaństwa, jego nabożeństwo ku czci Maryi zyskało pogłębienie teologiczne²⁰. Wincenty poświęcał swój dzień pracy Maryi i za każdym razem, kiedy wychodził z domu, prosił Ją o błogosławieństwo²¹. Kiedy słyszał głos dzwonu, odmawiał Anioł Pański, codziennie odmawiał część różańca i czytał książkę o życiu i cnotach Maryi, a w sobotę dawał jałmużnę i oddawał się praktykom pokutnym²². Z Nią przemierzał Rzym. Jego życie stawało się życiem w Maryi²³. Tak wzrastał on w pobożności maryjnej, gdyż - jak napisał - *w Maryi jaśniej przepaść łaski*²⁴. W zapiskach duchowych zanotował, że podczas zajęć, na modlitwie, studiach chciałby postępować tak, jakby to czynili Jezus, Maryja, aniołowie i święci²⁵. Nie pytał nigdy, czy nabożeństwo żywione ku Maryi nie jest przesadne, przeciwnie, zadawał sobie pytanie, co mógłby jeszcze zrobić, by móc Maryję tak czcić, jak uczcił Ją Bóg. Prawdziwą cześć i uwielbienie Maryi widział w naśladowaniu Jej cnotliwego życia. Chciałby kochać Maryję tak, *jak Ją Bóg miłuje*²⁶. Ponadto dodał, że chciałby być apostołem pobożności maryjnej²⁷.

Im bardziej Pallotti pogłębiał swą wewnętrzną więź z Niepokalaną, tym wyraźniej zarysowywał się apostołski wymiar jego współpracy w zbawczym dziele. Na temat Maryi przedstawiał wyłącznie naukę Kościoła i teologii rozwijanej w jego epoce. Maryja była dla niego Matką Jezusa, Dziewicą, Niepokalaną Poczetą, Wniebowziętą, wzorem wszelkich cnót, Pośredniczką, Współodkupicielką²⁸, Orędowniczką, Królową

¹⁹ Por. B. BOGDAN, *Znaczenie modlitw apostołskich świętego Wincentego Pallottiego w duchowej formacji członków Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego*, Warszawa 1995.

²⁰ Por. L. VACCARI, *Compendio della vita del Ven. Servo di Dio Vincenzo Pallotti*, Roma 1888, 137.

²¹ Por. TAMŻE, 139.

²² Por. TAMŻE, 142.

²³ Por. F. BOGDAN, *Jak złoto w ogniu. Wyzwanie św. W. Pallottiego*, Warszawa 1992, 126.

²⁴ OCCC X, 356: *Nabożeństwo do Matki Najświętszej polega także, a raczej przede wszystkim, na naśladowaniu Jej Syna i na uczeniu się od Niej, jak Go naśladować.*

²⁵ Por. TAMŻE, 5-6, 8.

²⁶ TAMŻE, 157.

²⁷ Por. TAMŻE, 86; S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 30.

²⁸ Warto przypomnieć, że mariologia posoborowa przyjmuje negatywne stanowisko wobec tego tytułu (a już Pius XII zalecał ostrożność). Zob. W. SIWAK, *Problem „współodkupicielstwa” Maryi w nauczaniu Jana Pawła II*, „Salvatoris Mater” 4(2003)

Apostołów, duchową Matką wszystkich ludzi, a przede wszystkim jego Matką duchową²⁹. Szczególne było dla niego trwale uznanie Jej osoby wyrażone w gorącej miłości. Pallotti pragnął naśladować życie i cnoty Maryi, jak również Jej Syna³⁰. W nabożeństwie do Matki Bożej uwzględniał Jej rolę w planie zbawienia: jest Ona wybranym narzędziem Bożym i stoi zawsze blisko Chrystusa w dziele odkupienia. Dlatego z upodobaniem nazywa Ją Królową Apostołów³¹.

Znakiem widzialnym całkowitego poświęcenia się rozwojowi kultu maryjnego w życiu Pallottiego były dzieła zewnętrzne: m. in. kółka mariologiczne wśród młodzieży, w seminarium rzymskim i w kościołach Rzymu. Wiązało się to z rozpowszechnianiem treści miesiąca maja. Maj jako miesiąc maryjny miał szczególne znaczenie dla szerzenia kultu Maryi³². Pallotti kontynuował te tradycje i ubogacił je. W rozważaniach majowych prowadzonych przez niego dla kapłanów i członków zakonów Maryja występowała jako mistrzyni w naśladowaniu Jezusa. Pallotti zapraszał świeckich, kapłanów i członków zakonów, aby we wszystkie dni maja przychodzili uczcić Ją jako Mistrzynię, Matkę i Orędowniczkę³³.

Pallotti nawiązał z Maryją tak żywą więź, że w głębi jego serca dokonała się wielka przemiana. Wszedł w szczególny kontakt z Matką Bożą, wprost w „duchowe zaślubiny”³⁴. W mistycznym przeżyciu „duchowych

nr 3, 141-165; J. MAJEWSKI, *Trynitarna struktura „piątego dogmatu maryjnego”*. Rozważania na marginesie lektury książki M. Miravalle’a „Mary – Coredemprix, Mediatrix, Advocate”, TAMŻE 2(2000) nr 3, 419-435; D. MASTALSKA, *Stabat Mater Dolorosa. Uwagi o znaczeniu cierpienia Maryi pod krzyżem w dziele odkupienia*, TAMŻE 3(2001) nr 3, 74-78; B. KOCHANIEWICZ, *Piąty dogmat maryjny? Uwagi na marginesie nowej książki Marka Miravalle’a*, TAMŻE 3(2001) nr 3, 316-318. 322-324. (red.)

²⁹ Por. OCCC X, 577, 99, 110-111; S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 27-32; F. AMOROSO, *San Vincenzo Pallotti Romano*, Roma 1962, 262-271; J. FRANK, *Vinzenz Pallotti*, t. I, Friedberg 1962, 166-167. Ponieważ Pallotti uważał plan zbawienia, jak to zostało wcześniej przedstawione, za najwyższy wyraz Bożej miłości do człowieka, nie dziwi fakt, że również obraz Matki Bożej Miłości był jego ulubionym obrazem. Podawał go do pocałowania wiernym zamiast ręki, jak wtedy było w zwyczaju. Nie bez wpływu było sanktuarium S. Maria Divino Amore, położone blisko Rzymu. Pociągała go sama tajemnica. Por. J. STABIŃSKA, *Wincenty Pallotti...*, 167.

³⁰ Por. OCCC X, 577.

³¹ Por. TAMŻE, 86; por. S. HOLISZ, *Regina degli Apostoli...*, 30; J. STABIŃSKA, *Wincenty Pallotti...*, 167; L. MÜNZ, *Duchowość pallotyńska...*, 25-26; F. AMOROSO, *Od nicości do pełni w Bogu...*, 67; E. WERON, *Apostolstwo katolickie...*, 199; S. ZARZYCKI, *Duchowość pallotyńska...*, 26.

³² Por. OCCC XIII, 173-175; por. S. HOLISZ, *Regina degli Apostoli...*, 37.

³³ Por. TAMŻE. Są to małe dzieła: Miesiąc maj dla osób świeckich, Miesiąc maj dla kapłanów i Miesiąc maj dla zakonników.

³⁴ TAMŻE, X, 195-196. Por. J. STABIŃSKA, *Wincenty Pallotti...*, 168; F. BOGDAN, *Jak złoto w ogniu...*, 126-131. Ks. Bogdan we wspomnianej biografii pisze: *Wybrańcy Boży zaszczytenci taką formą zjednoczenia najczęściej o nim milczą, albo ograniczają się do podania samego faktu. Pallotti nie pozostawił w swych notatkach niczego,*

zaślubin”, którego doznał 31 grudnia 1832 roku, Maryja zapewniła go, iż wstawi się za nim u swego Boskiego Syna i jako Oblubienica Ducha Świętego zatroszczy się o jego „pełną przemianę w Ducha Świętego”³⁵. Zaślubiny były więc uwieńczeniem jego miłości do Maryi.

Ostatnie osiemnaście lat życia Pallotti wykorzystał, aby z Maryją Królową Apostołów i Jezusem Apostołem Ojca Przedwiecznego oddać wszystkie swoje siły szerzeniu wiary i rozpalaniu miłości na całym świecie³⁶ oraz założeniu dzieła jego życia - Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, oczywiście ku czci i pod szczególną opieką Najświętszej Maryi, Królowej Apostołów. Zaślubiny duchowe z Maryją miały wpływ na jego życie duchowe i działalność apostołską, co zostało już omówione.

co zapowiadałoby tak wielkie wyróżnienie, a i po fakcie nie wraca już w swoich zapiskach do niego: widocznie wielki swój sekret zachowuje tylko w swoim sercu. A jednak zarówno o fakcie, jak i o niektórych bardzo istotnych szczegółach dowiadujemy się od niego samego może dzięki uległości spowiednikowi, który mógł mu taki zapis polecić. TAMŻE, 129. W notatce z roku 1832 podał co następuje: *Dla zatriumfowania cudem miłosierdzia nad niewdzięcznością i niepojętą niegodnością największego nędzarza, jaki w Królestwie Matki Miłosierdzia wśród Jej podwładnych był kiedykolwiek lub być może. Wielka ta Matka raczyła w ostatnim dniu 1832 roku zawrzeć najmiłościwiej duchowe zaślubiny z tym poddanym, przynosząc mu w posagu, wraz z poznaniem Boskiego Jej Syna, wszystko, co tylko posiada, a jako Oblubienica Ducha Świętego zobowiązuje się, by (tenże poddany) mocą Ducha Świętego doszedł do pełnej wewnętrznej przemiany.* OOCX X, 195-196. Ks. F. Bogdan pisze dalej: *Następuje wybuch zdumienia i wdzięczności...: „Boże mój, Miłosierdzie moje! Bądź pozdrowiona Matko litości! Za przyczyną Najśw. Maryi Panny i całej Wspólnoty Niebian, mnie najbardziej niegodnego bierze w posiadanie najmiłosierniejszy Bóg, aby się we mnie spełnił, owszem, już spełnia się, nieustannie cud miłosierdzia, podobnie jak cud łaski dokonał się w Maryi (n. 136 b). Po tych słowach ks. Bogdan dopowiada: Wobec przedstawionego tu wydarzenia należałoby wraz ze Świętym milczeć raczej we wdzięcznym podziwieniu, niż mówić. Niemniej jednak godzi się podkreślić, że jeżeli między Świętym a Matką Bożą powstała więź oblubieńcza, to polegała ona przede wszystkim na tym, że Maryja jako Oblubienica Ducha Świętego pełniła też w tymże Duchu coś z funkcji, jaką spełniała wobec swego Boskiego Syna. Dlatego po pierwsze, powierzała swemu wiernemu czcicielowi „wszystko, co tylko posiada”, po wtóre, dala mu poznać swego Syna..., po trzecie, wzięła na siebie odpowiedzialność za jego pełną przemianę wewnętrzną [...], dochodzi tu mistyczna przemiana maryjna z taką więzią, jaka tylko możliwa jest w tym ziemskim życiu.* F. BOGDAN, *Jak złoto w ogniu...*, 129-131.

³⁵ *Nel dì ultimo dell'anno 1832 La gran Madre della Misericordia per trionfare col Miracolo di Misericordia sulla ingratitudine, e inconcepibile indegnità del più miserabile che mai vi sia stato, o vi possa essere fra i sudditi del suo Regno di Misericordia si degna misericordiosissimamente fare lo Sposalizio spirituale con tale suddito, e gli dà per dote quanto possiede, e gli fa riconoscere il proprio divino Figliuolo, ed essendo Essa Sposa dello Spirito Santo s'impegna, perchè sia tutto internamente trasformato nello Spirito Santo.* Por. OOCX X, 195-196. Niełatwo zrozumieć to wydarzenie, jak tylko w świetle przeżyć mistycznych. Ks. F. Bogdan tłumaczy ten tekst jako *pełną przemianę w Duchu Świętym*. Por. *Wybór Pism*, t. III, Poznań-Warszawa 1987, 155.

³⁶ Por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 62.

2.2. Nauka Pallottiego o Królowej Apostołów

Doświadczenia życiowe Wincentego Pallottiego zmuszały go do poszukiwania wzorów apostołstwa, które byłyby dostępne najszerszemu kręgowi wiernych i zawierałoby treści duchowe mogące stanowić wystarczającą motywację do urzeczywistniania ich w codziennym życiu. Chciał więc ukazać taką formę życia apostołskiego, która byłaby dostępna każdemu chrześcijaninowi. Znalazł ją w postaci Maryi, Królowej Apostołów. Mając to na uwadze, należy najpierw ukazać rozwój myśli Pallottiego na temat wzoru Maryi, Królowej Apostołów. Prezentacja bowiem samych tekstów pozwoli odkryć całe bogactwo duchowe, które zawiera przykład apostołstwa Maryi w rozumieniu Pallottiego.

Trzeba najpierw podkreślić, że Wincenty Pallotti już w pierwszych latach swojej działalności kapłańskiej i duszpasterskiej używał tytułu „Maryja, Królowa Apostołów”, ale samo pogłębienie doktryny o Niej daje się zauważyć dopiero w pismach dotyczących początków Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. W tekście z 1835 roku, zatytułowanym „Apostolstwo Katolickie, to jest powszechnie, dostępne każdemu”, pisze, że jest to *pierwsza idea ogólna Pobożnego Zjednoczenia*³⁷. Po wyjaśnieniu znaczenia apostołstwa jako uczestnictwa w apostołstwie Jezusa Chrystusa, Wincenty Pallotti stwierdza:

TEKST I:

1) *Stąd też Kościół święty, wspomagany nieustannie przez Ducha Świętego w sprawach rozumienia Pisma świętego, nie pozdrawia Matki Bożej, Najśw. Maryi, tytułem „Królowo Kapłanów, Biskupów, Papieży”, lecz tytułem „Królowo Apostołów”.*

2) *Ona bowiem, nie mając władzy i jurysdykcji kościelnej, bardziej niż Apostołowie przyczyniła się, stosownie do swego stanowiska, do rozkrzewienia wiary świętej i rozpowszechnienia Królestwa Chrystusowego.*

3) *Dlatego też każdy człowiek, który w swoim stanie, stosownie do swoich możliwości, z ufnością w pomoc łaski Bożej stara się o rozszerzenie wiary świętej, może zasłużyć sobie na miano „apostoła”; to zaś, czego dokona dla realizacji tego celu, będzie stanowiło jego apostołstwo*³⁸.

W tekście składającym się z trzech podstawowych myśli Pallotti powołuje się na wiarę Kościoła, który pozdrawia Maryję jako Królową Apostołów. Uzasadnia ten tytuł zaangażowaniem apostołskim Maryi przewyższającym Apostołów i zaprasza wszystkich wiernych do współpracy w apostołstwie na miarę swoich możliwości, aby mogli uzyskać

³⁷ Por. OCCC III, 139-143.

³⁸ TAMŻE, 141-142; por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 156-157.

zaszczytny tytuł apostoła. Nie pojawia się w tekście słowo „wzór” Maryi. W opisie postaci Maryi jednak są wyrażenia o wielkim znaczeniu: „nie mając władzy i jurysdykcji kościelnej”, „bardziej niż Apostołowie”, „przyczyniła się, stosownie do swego stanowiska”, a jako wniosek pojawia się sformułowanie: „dlatego też każdy człowiek”, tzn. wszyscy ci mogą nosić tytuł apostoła, którzy współpracują w apostołstwie w taki właśnie sposób. W pismach po 1835 roku zjawiają się myśli, które pogłębiają te podstawowe idee. I tak w 1836 r., w tekście zatytułowanym *Opuscolo sull'Apostolato Cattolico*³⁹, Pallotti wyjaśnia, że dzieła apostołskie to *te, które za cenę życia zamurzonego w cierpieniach i potwierdzonego przelaniem własnej krwi, ofiarując to życie, spełniali apostołowie, a szczególnie wielka Matka Boga, która na postawie straszego Męczeństwa stała się nie tylko Królową Męczenników, lecz także Apostołów*⁴⁰.

Analizując pisma Pallottiego od roku 1836 do 1839 napotykać kolejne myśli, które wyjaśniają wyrażenie „stosownie do swego stanowiska”. Pallotti pisze: *ponieważ skutecznością swych modłów [Maryja] podtrzymywała ich odwagę [apostołów] i wyprosiła owocność ich trudom*⁴¹, a następnie: *ponieważ czyniła to z taką doskonałością, że daleko przewyższyła Apostołów*⁴².

Pallotti następnie dodaje w tekście, w którym zaprasza siostry do współpracy w dziele Apostołów Katolickiego, że *Maryja jest Królową Apostołów, ponieważ współpracowała w rozszerzaniu świętej wiary, na ile to dla Niej było możliwe, przewyższyła samych Apostołów*⁴³. Znaczące są także inne słowa Pallottiego: *A ten Bóg, który patrzy na dyspozycje serca swoich stworzeń, wyniósł [Maryję] do godności i chwały Królowej Apostołów, ponieważ uznał Ją godną tego tytułu*⁴⁴.

W pismach z lat 1835-1839 nie ma innych istotnych zmian. Pallotti używa tylko wyrażenia „nie mając władzy i jurysdykcji kościelnej” lub zamiennie: „bez głoszenia Ewangelii”⁴⁵, „nie mając urzędu głoszenia”⁴⁶, „nie mając posługi głoszenia”⁴⁷. Pozostaje zawsze niezmienna myśl o uniwersalizmie, wyrażona w słowach: „dlatego każdy człowiek”. Nowe sformułowanie tekstu na temat wzoru Maryi, Królowej Apostołów, można

³⁹ TAMŻE, V, 812.

⁴⁰ TAMŻE, 9.

⁴¹ TAMŻE, IV, 293.

⁴² TAMŻE, 181; por. TAMŻE, 229, 325.

⁴³ TAMŻE, V, 386.

⁴⁴ TAMŻE, IV, 181.

⁴⁵ TAMŻE, 293.

⁴⁶ TAMŻE, 331.

⁴⁷ TAMŻE, V, 386.

znaleźć w pismach Pallottiego z 1839 roku. Wincenty Pallotti przebywał w tym czasie w Camaldoli i opracował tam na nowo założenia dotyczące natury i struktury Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego⁴⁸. Tekst jest dokładniejszy i zawiera nowe myśli. Warto przytoczyć go w całości.

TEKST II:

1) *Pobożne Zjednoczenie działa pod najskuteczniejszą opieką Niepokalanej Matki Boga, Królowej Apostołów, i czyni to z dwóch najświętszych powodów:*

2) *Po pierwsze, aby przez zasługi i wstawienictwo Wielkiej Niepokalanej Matki Boga otrzymać wszystkie łaski i wszystkie dary,*

3) *za pomocą których Pobożne Zjednoczenie, brane jako ciało moralne oraz jako terażniejsi i przyszli członkowie, może w sposób pełny rozwijać zbawienną działalność w Kościele oraz szybko się rozkrzewiać, stosownie do potrzeb dusz w każdej części świata.*

4) *Po drugie, aby wszyscy ludzie tak świeccy, jak i duchowieństwo świeckie oraz zakonnicy, z każdego stanu, zawodu i stanowiska,*

5) *mieli w Najśw. Maryi, po Jezusie Chrystusie, najdoskonalszy wzór katolickiej gorliwości i doskonałej miłości.*

6) *Maryja bowiem, aczkolwiek nieobdarzona kapłańską godnością, tak dalece się poświęciła dziełom dla większej chwaly Boga i zbawienia dusz, że swymi zasługami przewyższyła Apostołów, stąd też Kościół słusznie Ją pozdrawia jako Królową Apostołów: zasłużyła Ona w pełni na ten tytuł, gdyż o wiele bardziej niż Apostołowie pracowała około rozkrzewiania świętej wiary⁴⁹.*

Porównując tekst I z tekstem II, można odnaleźć trzy myśli całkowicie nowe, które są sformułowane w tekście II 1, 2, 4. Na początku (II, 1) Pallotti prezentuje Maryję, Królową Apostołów, jako Pośredniczkę wszystkich łask i darów dla apostołstwa, gdyż zasadniczy cel Pobożnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego wyraża się w rozbudzaniu posłannictwa apostołowskiego wszystkich wiernych i w jednoczeniu ich wysiłków w dziełach apostołskich. Dlatego rola Maryi, Pośredniczki łask, jest ukazana w herbie tegoż Zjednoczenia, o czym Pallotti pisze: *Maryja (Królowa Apostołów) zaś zbiera i przedstawia Najwyższemu Bogu prośby Apostołów oraz całego świata symbolizowanego przez cztery postacie kłęzące w modlitewnym skupieniu⁵⁰*. Ta sama myśl została wyrażona

⁴⁸ Mówi o tym sam Pallotti: *Podczas czytania w życiorysie Najśw. Dziewicy o tym, jak Apostołowie po Zesłaniu Ducha Świętego udali się w różne strony świata, by tam głosić Ewangelię świętą, Pan nasz Jezus Chrystus ukształtował w moim umyśle prawdziwe pojęcie natury i zadań Pobożnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego.* TAMZE, III, 27.

⁴⁹ TAMZE, I, 67; por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 157-159.

⁵⁰ TAMZE, 78.

w pieczęci Zjednoczenia: *Nieco niżej znajduje się postać siedzącej oraz ukoronowanej Najśw. Maryi Panny, Królowej: w prawej ręce trzyma Ona berło, a lewą ma wyciągniętą, tak jakby przyjmowała głosy oraz modlitwę wszystkich, by się wstawiać za wszystkimi*⁵¹.

Myśl o wzorze Maryi Królowej Apostołów została tu sformułowana wyraźnie w zdaniu II, 4. Dzięki zasługom i wstawiennictwu Maryi wszyscy wierni (Pallotti mówi o tym w zdaniu II, 3 - tak ludzie świeccy, jak i duchowieństwo świeckie oraz zakonnicy) mają w Maryi, po Jezusie Chrystusie, najdoskonalszy wzór katolickiej gorliwości i doskonałej miłości. Wskazując na to, że Królowa Apostołów jest wzorem dla wszystkich wiernych świeckich, duchowieństwa i osób konsekrowanych, Pallotti ukazuje uniwersalizm swojego Dzieła i wyraża przekonanie, że będzie ono istnieć zawsze dzięki zasługom i wstawiennictwu Maryi Królowej Apostołów. Pallotti mówi też, że Dzieło Zjednoczenia podoba się bardzo „naszej wspólnej Matce” i z pewnością osiągnie zamierzone cele *ponad wszelkie oczekiwania dzięki wszechpotężnemu wstawiennictwu Maryi*⁵².

W zdaniu II, 6 powtarza Pallotti tę samą myśl z 1835 roku, formułując ją tylko w inny sposób. Maryja jest Królową Apostołów, gdyż tak doskonale współpracowała dla chwały Boga i zbawienia ludzi, że przewyższyła samych Apostołów.

Na ostatnim etapie swojego życia Wincenty Pallotti poświęcił się w sposób szczególny ukształtowaniu Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego. Tak więc do reguły Stowarzyszenia⁵³, która w istotnych punktach była regułą z 1839 roku⁵⁴, Wincenty Pallotti włączył na nowo opracowany tekst o wzorze Maryi Królowej Apostołów. Jest to tekst bardziej jasny i pełny w relacji do tekstu z 1839 roku. Pallotti pisze:

TEKST III:

Zarówno Kongregacja (Stowarzyszenie), jak i Pobożne Zjednoczenie zostały założone pod szczególną opieką Najśw. Maryi Królowej Apostołów,

1) *nie tylko dlatego, aby Ona przez swą potężną przyczynę raczyła wypraszać dla wszystkich członków potrzebne łaski, dary i zmiłowania do pełnego i trwałego urzeczywistniania świętych celów i zadań,*

2) *ale także dlatego, by mieć w Niej doskonały przykład pełnienia dzieł miłości i gorliwości.*

⁵¹ TAMŻE, 10.

⁵² TAMŻE, IV, 186.

⁵³ Por. TAMŻE, VII, 1-406; Por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 159-160.

⁵⁴ Por. TAMŻE, II, 1-510.

3) *Ona bowiem, mimo że nie była kapłanem czy apostołem, zajmowała się jednak ich funkcjami z taką doskonałością i z tak wielkim oddaniem, że dostąpiła za to wyższej chwały niż apostołowie; Kościół zaś nie tylko dla samego Jej uczczenia, ale dla pełni zasług pozdrawia Ją wzniosłym mianem Królowej Apostołów.*

4) *Daje Jej to miano w tym celu, aby wszystkich księży i świeckich, i wszystkich ludzi, tak mężczyzn, jak i kobiety, jakiegokolwiek warstwy społecznej, stanu, godności i warunków zachęcić do naśladowania naszej Niepokalanej Matki, Najświętszej Maryi, w podejmowaniu wszelkich dzieł mających na względzie większą chwałę Boga i pożytek bliźnich oraz wszystkich dzieł miłosierdzia duchowego i materialnego⁵⁵.*

W tekście wyżej przytoczonym widać, że zostały włączone do niego w sposób harmonijny myśli z poprzednich dwóch tekstów (z roku 1835 = tekst I i z roku 1839 = tekst II). Pallotti stwierdza, że przez wstawienie Maryi Królowej Apostołów wszyscy wierzący, wierni świeccy, kapłani i osoby konsekrowane (por. tekst III, 4) otrzymują potrzebne łaski i dary, aby mogli skutecznie realizować apostołskie zadania, którymi są chwała Boga i służba bliźnim (por. tekst III, 4). Pallotti podkreśla także, że wstawienie Maryi zapewnia realizację zadań apostołskich w sposób trwały. Maryja Królowa Apostołów jest bowiem doskonałym wzorem działalności apostołskiej. Uzasadnienie Jej apostołstwa znajdujemy w zdaniu tekstu III, 3. Maryja nie była kapłanem ani apostołem, ale spełniła apostołstwo w tak doskonały sposób, że przewyższyła w tym apostołów i dlatego Kościół czci Ją tytułem Królowej Apostołów z racji pełni Jej zasług w apostołstwie. Godna uwagi jest również myśl Pallottiego o naśladowaniu apostołstwa Maryi wyrażona w zdaniu tekstu III, 4.

Pallotti widział w Maryi, Królowej Apostołów, doskonały wzór apostołstwa dla wszystkich wiernych. Skuteczność apostołstwa według Jej wzoru wyraża się w podobnej gorliwości i miłości, które są istotne dla wszelkiego apostołstwa.

2.3. Elementy duchowości Maryi Królowej Apostołów

Pallotti widział trudną sytuację Kościoła w swoich czasach. Starał się ożywić wiarę i rozpalic miłość bliźniego⁵⁶. Doświadczył, że Bóg jest nieskończoną Miłością i Miłosierdziem, że Jezus jest Apostołem Ojca (poprzednie paragrafy). Życie Jezusa Chrystusa, które jest Jego apostołstwem, winno być modelem apostołstwa każdego chrześcijanina⁵⁷.

⁵⁵ TAMŻE, VII, 78.

⁵⁶ Por. TAMŻE, IV, 119.

⁵⁷ Por. TAMŻE, III, 142.

Wielką rolę w apostołskiej misji Kościoła widział Pallotti w przykładzie Maryi Królowej Apostołów.

Wincenty nie mówi wprost o apostołskim powołaniu Maryi, ale wyrażenia, jakie znajdujemy w jego pismach, pozwalają na wskazanie niektórych elementów charakterystycznych dla duchowości apostołskiej⁵⁸. Aby rozbudzić gorliwość apostołską wierzących, Pallotti odwołuje się do obrazu Maryi Królowej Apostołów jako przykładu apostołstwa. Dla Wincentego Maryja jest jedyną Niewiastą wśród dzieci Adama, Niepokalaną, pełną łaski, Matką Słowa Wcielonego, Świętą⁵⁹. Według Pallottiego, Maryja została przewidziana i stworzona przez Trójcę Świętą, aby była Królową Apostołów przez całą wieczność. Przez swoje *fiat* w sposób niepowtarzalny wchodzi w tajemnice zbawienia. Towarzyszy Chrystusowi, Apostołowi Ojca Przedwiecznego, jako Matka przez całe życie aż do Jego śmierci, a także jako Matka uczniów Chrystusa wchodzi w historię Kościoła⁶⁰. Powołanie apostołskie Maryi jest dziełem Ducha Świętego, którego jest Oblubienicą⁶¹. Widoczne jest to w dniach Pięćdziesiątnicy⁶², o czym szerzej zostanie powiedziane w następnym paragrafie. Maryja jest sercem i centrum wspólnoty wieczernikowej z racji bardzo głębokiej relacji z Jezusem Chrystusem i z Duchem Świętym, stąd Jej szczególna pozycja w Kościele⁶³.

Pallotti nie mówi wprost o apostołskim posłannictwie Maryi, ale o Jej współpracy w dziele zbawienia, zwłaszcza w szerzeniu wiary⁶⁴. Dodaje także, że ta współpraca była doskonała i przewyższała współpracę Apostołów⁶⁵. Zatem pierwszym elementem duchowości apostołskiej, jaki wynika z analizy pism Pallottiego odnośnie do Maryi Królowej Apostołów, jest dar współpracy w dziele zbawienia.

Kolejnym elementem posłannictwa apostołskiego Maryi, w myśleniu Wincentego, jest Jej macierzyństwo. Maryja jest Matką Jezusa Chrystusa

⁵⁸ Por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 146.

⁵⁹ Por. OCCC XI, 88, 96-97, 382-383.

⁶⁰ Por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 147.

⁶¹ Por. TAMŻE, 148.

⁶² Por. TAMŻE.

⁶³ Por. TAMŻE. Dlatego K. Rahner pisze, że Maryja w swoich dziełach stanowi niedościgły i typowy wzór apostołstwa człowieka, który różni się od apostołstwa naszego Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Maryję nazywa się Królową Apostołów i Wyznawców nie tylko ze względu na jakiś pobożny cel. Ona w całej prawdzie swego życia jest pierwszą *avventura apostolica*. TENŻE, *Maria e l'apostolato in Missione e grazia*, w: *Saggi di teologia pastorale*, Roma 1966, 198. Prawdę tę potwierdził Sobór Watykański II w Konstytucji *Lumen gentium* (nr 61) oraz Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater* (nr 43-44).

⁶⁴ Por. OCCC IV, 181; I, 7.

⁶⁵ Por. TAMŻE, 180-181.

i wszystkich wierzących, on sam także czuje się synem Maryi⁶⁶. Maryja jest Matką, która modli się, czuwa, radzi, oświeca, dodaje odwagi i jednoczy, dlatego, według Pallottiego, mimo że nie ma Ona władzy jurysdykcyjnej, ma zasługi w rozszerzaniu wiary i jest Królową Apostołów⁶⁷. Misja Maryi Królowej Apostołów może być opisana jako macierzyńska misja apostołowa (*missione della maternità apostolica*), która wyraża się przede wszystkim w Jej czuwaniu, modlitwie i w gorącej miłości oraz trosce o wszystkie dzieci Jej Syna⁶⁸.

Ponadto Pallotti podkreśla dwa elementy duchowości Maryi, Królowej Apostołów, które wpisują się w duchowość apostołową wiernych. Jest to Jej gorliwość apostołowa i przykład miłości. Na pierwszym miejscu jako wzór gorliwości apostołowej umieszcza Pallotti Jezusa Chrystusa⁶⁹, a zaraz po Nim Maryję, która towarzyszyła Chrystusowi aż pod krzyż, ponosząc tę ofiarę za zbawienie świata⁷⁰. Wincenty prosi, aby wszyscy wsłuchiwali się w głos Maryi Królowej Apostołów, wzywając ich do ożywienia wiary⁷¹. W usta Maryi wkłada prośbę o gorliwość wszystkich w rozszerzaniu wiary⁷²; sam zaś nieustannie powtarza w swoich pismach zaproszenie do gorliwości apostołowej⁷³.

Wreszcie Pallotti ukazuje przykład miłości Maryi w całym Jej życiu jako element istotny w duchowości apostołowej. Przedstawia Ją jako *najdoskonalszy model doskonałej miłości*⁷⁴ oraz jako *skuteczny przykład w samych dziełach miłości*⁷⁵.

3. Tajemnica Wieczernika

W duchowości maryjnej Pallottiego szczególne miejsce zajmuje wydarzenie Pięćdziesiątnicy⁷⁶. Obraz Wieczernika, który został przedstawi-

⁶⁶ Por. TAMŻE, XIII, 152-156.

⁶⁷ Por. TAMŻE, III, 141; IV, 181; S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 154.

⁶⁸ S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 154.

⁶⁹ Por. OOC IV, 127-128.

⁷⁰ Por. TAMŻE, 129-130.

⁷¹ Por. TAMŻE, 207.

⁷² Por. TAMŻE, 208, 215-216.

⁷³ Por. TAMŻE, III, 30, 367; X, 700.

⁷⁴ TAMŻE, I, 7.

⁷⁵ TAMŻE, VII, 7. Zastanawiająca jest zbieżność tekstów Pallottiego z tekstami Soboru Watykańskiego II dotyczącymi duchowości apostołowej świeckich, w których Maryja Królowa Apostołów jest ukazana jako doskonały model życia duchowego i apostołowego. Por. SOBÓR WATYKAŃSKI II, Dekret o apostołstwie świeckich *Apostolicam actuositatem*, 4 (dalej: AA). Podobnie mówi Jan Paweł II w encyklice *Redemptoris Mater*, 43-44.

⁷⁶ Pallotti tak bardzo umiłował Wieczernik, że w notatkach duchowych pisze: *Postanowiam przedstawiać to sobie [często to w sobie odnawiać], że w jakimkolwiek będą się*

ny w Dziejach Apostolskich (Dz 1, 12-14) i taki, jaki opisuje hiszpańska mistyczka Maria z Agredy, był dla niego inspiracją w koncepcji Dzieła Apostolstwa Katolickiego⁷⁷. Bojaźliwym Apostołem Maryja wyprasza dary Ducha Świętego. Przez Jej zasługi i prośby Apostołowie otrzymują moc Ducha Świętego i z całą świadomością rozpoczynają działalność na całym świecie.

Przez swoje zasługi Maryja, nie mając święceń kapłańskich ani jurysdykcji kościelnej, bardziej niż Apostołowie przyczyniła się do rozkrzewienia wiary świętej i rozpowszechnienia królestwa Chrystusowego na ziemi, dlatego Kościół czci Ją jako Królową Apostołów.

3.1. Obraz Wieczernika

Wszelkie apostołstwo, według Pallottiego, z natury swojej winno mieć charakter maryjny⁷⁸. Prawda ta wyrasta z jego rozważań nad rolą, jaką Maryja odegrała w dziele zbawienia. Jako Królowa Apostołów bardziej niż apostołowie przyczyniła się do rozkrzewienia wiary świętej i upowszechnienia królestwa Bożego. Tytuł Maryi Królowej Apostołów wiąże się, według Pallottiego, ściśle ze sceną Wieczernika. Trzeba zatem bliżej spojrzeć na sam obraz Wieczernika i postawić pytanie o treści, które stąd płyną.

W pismach Pallottiego są dwa obrazy Wieczernika. Pierwszy powstał pod wpływem pragnienia Wincentego Pallottiego, by zawsze i wszędzie wzbudzać intencję ciągłego przebywania ze wszystkimi stworzeniami w „Wieczerniku Jerozolimskim”⁷⁹. Drugi obraz, zawierający, według Pallottiego, inspirację samego Chrystusa, wpłynął na sformułowanie przez niego natury, celu i zadań powszechnego apostołstwa w Zjednoczeniu⁸⁰. Trzeci, dodatkowy obraz Wieczernika, uzyskujemy na podstawie naszkicowanego przez Pallottiego herbu Zjednoczenia⁸¹.

znajdował miejscu, będę wraz ze wszystkimi stworzeniami w jerozolimskim Wieczerniku, gdzie Apostołowie otrzymali Ducha Świętego; i jak Apostołowie pozostawali tam z Najświętszą Maryją, tak będę sobie też wyobrażał, iż jestem tam z moją nade wszystko najukochańszą Matką Maryją i z nade wszystko najbardziej umiłowanym Oblubieńcem Jezusem, którzy - uważam to za pewne - jako moi najosobliwsi Obrońcy sprawią, że spłynie na mnie i na innych obfitość Ducha Świętego. OOCX X, 86-87. Pallotti chciał w ten sposób być zawsze ściśle złączonym z Maryją w swoim życiu i apostołskiej działalności. Por. F. AMOROSO, *Od nicości do pełni w Bogu...*, 67.

⁷⁷ Por. J. STABIŃSKA, *Wincenty Pallotti...*, 167; H. SCHULTE, *Gestalt und Geschichte des „Katholischen Apostolates“ Vinzenz Pallottis*, t. I, Limburg 1971, 183.

⁷⁸ Por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 55. Dla Pallottiego to fundament teologiczny i program apostołstwa.

⁷⁹ Por. OOCX X, 86-87; por. W. SITARZ, *Formacja laikatu według apostołskiej idei świętego Wincentego Pallottiego. Metoda wspólnoty wieczernikowej*, Gniezno 1992, 52.

⁸⁰ Por. TAMŻE, III, 27.

⁸¹ Por. TAMŻE, I, 7-9.

Analizując pierwszy tekst Pallottiego na temat Wieczernika, można wskazać następujące elementy jego wizji Wieczernika. Jest to Wieczernik jerozolimski (*Cenacolo di Gerusalemme*), a więc miejsce (*logo*), gdzie Apostołowie oczekiwali na zesłanie Ducha Świętego (*ove gli Apostoli riceverono lo Spirito Santo*) i pozostawali tam (*e siccome gli Apostoli stavano ivi*) razem z Maryją (*insieme con Maria SS.a*). Jest więc tu mowa o specjalnym miejscu, w którym byli zgromadzeni Apostołowie oczekujący na Ducha Świętego. Przebywali wraz z Maryją Królową Apostołów i Oblubienicą Ducha Świętego. Święty pragnie znajdować się w tym samym miejscu ze wszystkimi stworzeniami, razem z Apostołami, wraz z Maryją, jego bardziej niż najukochańszą Matką. Pragnie w takim towarzystwie przebywać w Wieczerniku, w podobnym celu jak Apostołowie - by na niego i na wszystkie inne stworzenia tam przebywające zstąpiła obfitość darów Ducha Świętego⁸². Pragnie też, by obfitość tych darów w nim i we wszystkich stworzeniach, trwających w Wieczerniku, była pomnażana przez każde stworzenie w nieskończoność; jak gdyby każde stworzenie indywidualnie, w każdym momencie było nieskończenie pomnożone⁸³. Wincenty, w celu otrzymania tej obfitości darów Ducha Świętego, zakłada: osobistą dyspozycyjność; osobiste poznanie siebie, by w sposób świadomy przyjąć postawę gotowości trwania w duchowej pokorze; wyzwolenie się przez tę dyspozycyjność i spojrzenie na siebie w prawdzie, czyli w pokorze⁸⁴.

Według Pallottiego wysiłek ten jest konieczny w procesie rozwoju, by osiągnąć postawę osobistej dyspozycyjności, uznając swą słabość i nędzę, a równocześnie być otwartym na potrzeby bliźnich. Pisze o tym następująco: *Tak też częściej wedle możliwości przedstawiać sobie będę, że kiedy ja i inne stworzenia trwamy w Wieczerniku, zstępuje na nas obfitość i pełnia Ducha Świętego. Pragnę z niej odnosić owoce tak obfite, jakie odnosiliby wszyscy Święci, Apostołowie i Maryja, zakładając, że pełnię tę przyjęli z niedościgłą doskonałością; wyznam jednak przy tym swą nędzę, lecz równocześnie nie omieszkam prosić Świętych, Aniołów, Maryję i Jezusa, aby na mnie i na przyszłych kapłanów oraz na wszystkie stworzenia zstąpiła także pełnia Ducha Świętego*⁸⁵. We wspomnianej gotowości przyjęcia darów Ducha Świętego jest, według Pallottiego, świadomość osobistego posłannictwa realizowanego w sposób twórczy

⁸² Por. TAMŻE, X, 86-87.

⁸³ Por. TAMŻE: *A jak pragnę, aby ta obfitość Pańskiego Ducha pomnażała się we mnie i we wszystkich stworzeniach, w każdym itd. [...] mnożonym w nieskończoność, tak ze wszystkimi stworzeniami zostawać pragnę zawsze w tymże Wieczerniku.*

⁸⁴ Por. TAMŻE; por. W. SITARZ, *Formacja laikatu...*, 53-54.

⁸⁵ TAMŻE, X, 87.

i celowy⁸⁶. Postawa osobistej dyspozycyjności i osobistego posłannictwa prowadzą do pragnienia, które wyraża się w dążeniu, by wszyscy ludzie osiągnęli szczęście doczesne i wieczne; w tym będzie się również wyrażać nieskończona chwała Boża. Świadomość celu apostołskiego przyczynia się do uszczęśliwiania na płaszczyźnie natury i łaski tych, do których człowiek jest posłany w każdym stanie, zawodzie i miejscu, rozwija swą osobowość oraz oddaje nieskończoną chwałę Bogu⁸⁷.

Z obrazem Wieczernika jerozolimskiego Pallotti wiąże postawę, która wyraża się w ciągłym ofiarowywaniu zasług wszystkich stworzeń, zasług Jezusa i Maryi, po to, aby wszystkie stworzenia otrzymały pełnię darów Ducha Świętego, czyli by otrzymały pełnię szczęścia na płaszczyźnie natury i łaski. Ofiarowywanie tych zasług jest również kierowane na wewnętrzną mobilizację stworzeń, aby we współpracy z darami Ducha Świętego rozwijały swe naturalne i nadprzyrodzone dary. Na podstawie powyższej analizy tekstu Pallottiego można wnioskować, że wprowadzając do Wieczernika jerozolimskiego wszystkie stworzenia, Wincenty pragnie im ukazać możliwości właściwego rozwoju postawy chrześcijańsko-apostołskiej, a jednocześnie ludzkiej. Pragnie bowiem pełnego rozwoju ich darów natury i łaski, tak by spełnili swe życiowe posłannictwo, jednocześnie uzyskując szczęście, a Bogu oddając nieskończoną chwałę.

Do takiej interpretacji uprawnia następne wyjaśnienie Wincentego z roku 1816 w tzw. „Oświadczeniu generalnym”. Czytamy w nim: *Wszelkie dobro, jakie spełniły, spełniają i spełniać będą wszystkie bez wyjątku stworzenia, i wszystko to, co ja uczynilem, czynię i uczynić ku jak największej chwale Boga, pragnę by czynione było [...] z doskonałością nieskończoną*. Przy tej okazji Pallotti wyjaśnia w oświadczeniu generalnym, co rozumie pod pojęciem „stworzenia”. *Pragnę zatem, aby to było pełnione [nie tylko] przez stworzenia, które tego już dokonały, lecz przez wszystkie stworzenia istniejące i możliwe, rozumne i nierozumne, obdarzone zmysłami i zmysłów pozbawione⁸⁸*. Przez to wszystkie stworzenia będą oddawały ową chwałę, jaką by Mu oddawało każde z osobna stworzenie przy takiejże obfitości łask⁸⁹.

Drugi obraz Wieczernika, przedstawiony przez Pallottiego, wiąże się, jak wspomniano, z naturą, celem i zadaniami powszechnego apostoł-

⁸⁶ Por. TAMŻE.

⁸⁷ *Dlatego postanawiam ofiarowywać i ofiaruję teraz zasługi wszystkich stworzeń, Maryi, Jezusa oraz pragnę, abyśmy, ja i wszystkie stworzenia, naraz oddawali Bogu całą ową chwałę, jaką by Mu oddawało każde z osobna stworzenie przy takiejże obfitości łask*. TAMŻE.

⁸⁸ TAMŻE, 57-58.

⁸⁹ TAMŻE, 87.

stwa w Zjednoczeniu⁹⁰. Powyższy tekst, pisany jako swoisty testament duchowy Pallottiego, ukazuje wzorcowy obraz duchowości Wieczernika jerozolimskiego⁹¹. Gdy bowiem Pallotti mówi o ukształtowaniu przez Chrystusa w jego umyśle prawdziwego pojęcia natury, celu i zadań Zjednoczenia (wczytując się w żywot Maryi, napisany przez Marię z Agredy), wskazuje na Wieczernik, skąd rozeszli się Apostołowie po zesłaniu Ducha Świętego na wszystkie strony świata, jako na źródło inspiracji duchowości Zjednoczenia⁹². Natchnienie to ukierunkowuje całą ideę powszechnego apostołatu na właściwe źródło, z którego Zjednoczenie ma czerpać dynamikę działalności apostołskiej, aby spełnić swe zadanie i posłannictwo apostołskie w Kościele.

Pallotti szczególnie akcentuje elementy modelu ideowego opartego na duchowości Wieczernika jerozolimskiego. Do podstawowych zalicza: naturę, zadania, cel ogólny, uzupełniony celem właściwym i specjalnym, uwzględniającym okoliczności czasu⁹³. Elementy te odnoszą się całościowo do Zjednoczenia i stanowią istotne składniki jego natury, źródłowo tkwiące w duchowości Wieczernika jerozolimskiego, a tym samym w duchowości apostołskiej. Pallotti, powierzając swe dzieło Niepokalanej Matce Królowej Apostołów, zawiera Jej całkowicie czuwanie nad realizacją celów i zadań Zjednoczenia. O tym, że taką funkcję i rolę w Zjednoczeniu Pallotti przypisuje Niepokalanej Matce, świadczą jego słowa, w których wyjaśnia, że Maryja Królowa Apostołów jest po Jezusie Chrystusie najdoskonalszym wzorem prawdziwej gorliwości chrześcijańskiej i doskonałej miłości. Przewyższyła też Apostołów gorliwością o rozszerzanie wiary⁹⁴.

Z obrazem Wieczernika Zielonych Świąt i rolą Maryi w nim wiąże się, jak już wspomniano, obraz Maryi Królowej Apostołów. Trwając na modlitwie wraz z uczniami Chrystusa, otrzymała razem z nimi dary Ducha Świętego. Ta istotna postawa trwania we wspólnocie i na modlitwie przyczynia się do otwarcia się na przyjęcie darów Ducha Świętego w Wieczerniku. Postawa trwania we wspólnocie i na modlitwie kształ-

⁹⁰ Por. TAMŻE, III, 23-33.

⁹¹ Por. TAMŻE, 23-33. Testament ten pisze Pallotti w 1840 roku w chwili poważnej choroby. Rozpoczyna go od słów: *W chwili mojej śmierci do moich Najukochańszych Braci Pobożnego Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego, aby się starali je rozwijać, wkładając w to całe serce, umysł, duszę i wszystkie siły* (nella mia Morte). Testament zawiera 8 stron. Pallotti przywołuje w pamięci czas pobytu w Camaldoli, gdzie napisał Reguły dla Pobożnego Dzieła Miłosierdzia założonego w Rzymie przez Pobożne Zjednoczenie Apostolstwa Katolickiego.

⁹² Por. TAMŻE, 27.

⁹³ Por. TAMŻE.

⁹⁴ Por. TAMŻE, I, 7; W. SITARZ, *Formacja laikatu...*, 58.

tuje nie tylko wspólnotę pierwotnego Kościoła, ale również strukturę i ducha całego Zjednoczenia. W poszukiwanej zaś przez nas duchowości apostoelskiej stanowią one postawę trwania, postawę modlitwy i więzi wspólnotowej - linie wiodące, które autentycznie nabierają autentycznej tożsamości charyzmatycznej, zbudowanej na źródłowym modelu wspólnoty wieczernikowej⁹⁵.

Ostatnim źródłem, wskazującym bezpośrednio na znaczenie Wieczernika dla Apostolstwa Katolickiego jest jego herb⁹⁶. Ma on kształt koła i przedstawia w pierwszej części Trzy Osoby Boskie. Nieco niżej znajduje się Niepokalana Maryja, z koroną na głowie i berłem w prawej dłoni. Lewą rękę ma wyciągniętą w kierunku apostołów otaczających Ją półkolem. Półkole apostołów zamyka anioł trzymający wstęgę, na której widnieje napis: „Apostolstwo Katolickie”. Apostołowie występują z prośbą o wstawiennictwo Maryi u Pana: *Żniwo wprawdzie wielkie, ale robotników mało; proście więc Pana żniwa, żeby wyprawił robotników na swoje żniwo* (Łk 10, 2). Prośba ta ma być wytrwała i bardzo usilna, ponieważ *miłość Chrystusa przynagla nas* (2 Kor 5, 14). Słowa te przypominają wszystkim, że miłość Jezusa Chrystusa i Jego troska o zbawienie ludzi powinny być pobudką do naśladowania Go we współpracy w dziele zbawienia. Zaś nazwa „Apostolstwo Katolickie” ma przypominać, że *Zjednoczenie wzywa wszystkich do szanowania i wspierania Apostolstwa Katolickiego, tak jakby je założył sam Jezus Chrystus*⁹⁷. Podobną treść znajdujemy także na pieczęci Zjednoczenia⁹⁸.

3.2. Duchowość Wieczernika

Według myśli Pallottiego Wieczernik to miejsce, w którym Apostołowie przebywali wraz z Maryją, Matką Jezusa, przygotowując się na zesłanie Ducha Świętego. Trwali oni na modlitwie, aby podjąć zadanie, które ich czekało, a mianowicie głoszenie Dobrej Nowiny. Pallotti nie odnotowuje atmosfery niepokoju, jaki tam panował. W opisie Wieczernika zwraca zaś szczególną uwagę na rolę Maryi, która polegała na wspólnym trwaniu na modlitwie i wyrażała się w postawie oczekiwania. Apostołowie wraz z Maryją i uczniami przygotowywali się, aby nieść Ewangelię na wszystkie strony świata⁹⁹. W środowisku Wieczernika, w klimacie wszystkich jego założeń ideowych, Wincenty Pallotti pragnie przebywać

⁹⁵ Por. TAMŻE, III, 27; IV, 50; X, 86-87.

⁹⁶ Por. TAMŻE, I, 7-9.

⁹⁷ TAMŻE.

⁹⁸ Por. TAMŻE, 10-11.

⁹⁹ Por. TAMŻE, III, 27.

zawsze, nie tylko sam, lecz ze wszystkimi stworzeniami, by otrzymać pełnię darów, tak jak to było w dniu zesłania Ducha Świętego. Pragnie, aby te dary wzrastały u niego i u wszystkich przebywających tam stworzeń. Korzystając zaś zgodnie ze swymi możliwościami z tych darów, każdy człowiek ma szansę wejść na drogę osobistego rozwoju duchowego, jeśli współpracuje z darami natury i łaski. Im głębsza i autentyczniejsza współpraca z tymi darami, tym dojrzały rozwój osobowości ludzkiej, chrześcijańskiej i apostoelskiej.

W tym miejscu należy wskazać na ważny element duchowości Wieczernika, który Pallottiemu był szczególnie bliski, a mianowicie wymiar apostoelski z racji Dzieła, które zakładał. Pisze to wprost w testamencie duchowym, zagrożony chorobą, licząc się ze zbliżającą się śmiercią: *podczas czytania w zyciorysie Najśw. Dziewicy o tym, jak Apostołowie po zesłaniu Ducha Świętego udali się w różne strony świata, by tam głosić Ewangelię świętą, Pan nasz Jezus Chrystus ukształtował w moim umyśle prawdziwe pojęcie natury i zadań Pobożnego Zjednoczenia*¹⁰⁰. Tekst ten wskazuje jak bardzo mocne piętno apostoelskie wycisnęła w życiu Wincentego tajemnica Wieczernika. Zaowocowało to dziełem apostoelskim, które trwa po nasze czasy.

Drugi obraz Wieczernika, oparty na „obrazie Królowej Apostołów” podczas zesłania Ducha Świętego, przywołuje następujące elementy, które przyczynią się do określenia apostoelskiej duchowości tajemnicy Wieczernika. Wspólnota apostołów, oczekując na zesłanie Ducha Świętego, zgromadzona wokół Maryi, trwała w postawie modlitewnej. Trwanie we wspólnocie i na modlitwie umacniało wśród trwających wiarę i nadzieję, że Duch Święty „przypomni im wszystko”, gdyż Chrystus powiedział: *A Poczyszyciel, Duch Prawdy, którego Ojciec pošle w moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem* (J 14, 26). Apostołowie wraz z Maryją i zebranych tam niewiastami i uczniami w duchowym zespoleniu wokół apostoelskiego posłannictwa Jezusa Chrystusa otwarli swe umysły i serca na działanie Ducha Świętego. Duch Święty, Duch Jedności, Miłości i Mocy wyjaśnił im i umocnił ich w wierze co do autentyczności osobistego i wspólnotowego charakteru posłannictwa samego Jezusa Chrystusa nie tylko we wspólnocie swego Kościoła, lecz także w ich własnym życiu. Maryja Królowa Apostołów jest w tej wspólnocie przedstawicielką tej części Ludu Bożego, której członkowie nie pełnią funkcji kapłańskiej. Pallotti przedstawia ten obraz jako model, zgodnie z którym ma być kształtowana wspólnota Zjednoczenia Apostolstwa Katolickiego. Wartości

¹⁰⁰ TAMŻE.

wspólnotowo-ideowe tkwiące w tym modelu są dla Pallottiego źródłem inspiracji w procesie urzeczywistniania jego duchowych założeń „ku” budowaniu przez Zjednoczenie takiej jedności w Kościele, która doprowadzi w nim do *jednej Owczarni pod wodzą Jednego Pasterza* (J 10, 16). Ideał zaś w budowaniu jednej owczarni we wspólnocie Ludu Bożego jest skierowany na odtwarzanie mocy więzi, jaka trwa między Chrystusem i Ojcem Przedwiecznym. Pallotti zwraca uwagę na atmosferę pokoju, na przykład skutecznego spełniania dzieł miłości i gorliwości¹⁰¹.

Tajemnica Wieczernika staje się dla Pallottiego okazją, aby wskazać na maryjny charakter wszelkiego apostołstwa. Maryja nie była kapłanem ani apostołem, ale zajmowała się pracą apostołską tak gorliwie i doskonale, że zasłużyła sobie, aby Kościół Ją czcił jako Królową Apostołów. W ten sposób Maryja zachęca wszystkich ludzi, ze wszystkich warstw społecznych, stanu, stopnia i warunków życia do *podejmowania wszelkich dzieł mających na celu większą chwałę Boga oraz wszystkich dzieł miłosierdzia duchowego i materialnego, i* [skierowanych na – dopowiedzenie Cz.P.] *pożytek bliźniego*¹⁰².

Analizując trzeci obraz Wieczernika, można zauważyć, że Wincenty wskazuje na Wieczernik jako na źródło inspiracji ideowej, duchowej całego swego Dzieła. Elementy konstytutywne Zjednoczenia, takie jak natura, zadania i cel są kształtowane na podstawie obrazu Wieczernika jerozolimskiego. Za cenę odejścia Chrystusa do Nieba zostaje posłany od Ojca w dniu Pięćdziesiątnicy Duch Święty. Jeszcze w momencie wniebowstąpienia Chrystus nakazał Apostołom, aby nie odchodzili z Jerozolimy, ale oczekiwali na obietnicę Ojca: *wkrótce zostaniecie ochrzczeni Duchem Świętym, a gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii i aż po krańce ziemi* (Dz 1, 5. 8, por. 4). Apostołowie, po zesłaniu Ducha Świętego, wyszli z Wieczernika, by świadczyć o Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym¹⁰³.

W obrazie Wieczernika, zawartym w herbie Apostolstwa Katolickiego można odnaleźć następujące elementy dotyczące rozważanego zagadnienia. Maryja Królowa Apostołów przedstawia prośby apostołów i świata Trójcy Przenajświętszej, aby Pan żniwa posłał robotników ewangelicznych na swoje żniwo. Zadaniem i znakiem skuteczności robotników jest zniszczenie grzechu i rozwój dzieł apostołskich. Z analizy treści herbu wynika, że zawierają się w nim zasadnicze hasła Pallottiego:

¹⁰¹ Por. TAMŻE, X, 86; XII, 148; XIII, 195.

¹⁰² TAMŻE, III, 6-7.

¹⁰³ Por. TAMŻE, X, 86; XII, 148; XIII, 195.

Ad destruendum peccatum (dla zniszczenia grzechu), *Ad salvandas animas* (dla zbawienia dusz) i *Ad infinitam Dei gloriam* (dla nieskończonej chwały Bożej). Kto trwa na modlitwie, umacnia więź z Bogiem i ze Wspólnotą Kościoła. Do apostołstwa wezwani są wszyscy i winni je wspierać wszelkimi możliwymi środkami¹⁰⁴.

Podsumowując analizowane teksty, trzeba stwierdzić, że konstytutywnymi elementami w idei Wieczernika opisującymi jej istotę są więc: trwanie na modlitwie, trwanie we wspólnocie, trwanie na łamaniu Chleba, trwanie w nauce Apostołów (por. Dz 1, 14; 2, 1 - 8, 42). Elementy te jako konstytutywne w idei Wieczernika kształtują naturę maryjnej duchowości apostołskiej, jaką jest wspólnota wieczernikowa. W atmosferze klimatu Wieczernika jerozolimskiego każda osoba ma szansę odkryć myśl Bożą o sobie, swe powołanie życiowe zgodne z wolą Bożą, ma szansę odkryć swe posłannictwo apostołskie i w wewnętrznym zespoleniu ze zbawczym posłannictwem Jezusa Chrystusa Apostoła Ojca Przedwiecznego wzrastać w każdym momencie życia; zaś poprzez upodobnienie się do obrazu Boga, każdy ma szansę wchodzić w postawę trwania w komunii z Trójjedynym Bogiem, ponieważ *Bóg jest Miłością, a kto trwa w miłości, trwa w Bogu, a Bóg trwa w nim. Przez to miłość osiąga w nas kres doskonałości* (I J 4, 16-17)¹⁰⁵.

Wspólnota Wieczernikowa jest zatem wspólnotą osób zespolonych jedną ideą apostołską zainicjowaną przez św. Wincentego Pallottiego, a w istocie urzeczywistnianą w Kościele Chrystusowym przez Zjednoczenie Apostołów Katolickiego na podstawie duchowego i ideowego wzorca wspólnoty z Wieczernika jerozolimskiego i wspólnoty pierwotnego Kościoła¹⁰⁶. Duch Wieczernika stanowi wzorzec w formacji do

¹⁰⁴ Por. TAMŻE, I, 7-9; X, 86; XII, 148; XIII, 195.

¹⁰⁵ Por. TAMŻE, 7-9. Analiza wydarzenia z Wieczernika i duchowości wieczernikowej ukazana przez Pallottiego wskazuje na wiele cennych elementów duchowości apostołskiej. Wskazuje też na dwa ważne czynniki, które w tym paragrafie nie zostały potraktowane oddzielnie, a mianowicie na otwarcie się na Ducha Świętego i wspólnotowość. Te dwa elementy są dla duchowości apostołskiej, według Pallottiego, również ważne. Ukazanie ich w tym kontekście bardziej scala apostołski wymiar duchowości według św. W. Pallottiego.

¹⁰⁶ Należy nadmienić, że także duchowość chrześcijańska, ukazaną przez św. Pawła wyznawcom Chrystusa w Koryncie, Pallotti stawia za wzór wspólnotę Zjednoczenia Apostołów Katolickiego. Model życia i wiary pierwotnego Kościoła ukształtowany w oparciu o istotne i naturalne znamiona podane pierwotnej gminie korynckiej Pallotti uznaje za model dla członków Zjednoczenia. Wzór i duchowość pierwszych chrześcijan, zdaniem Pallottiego, winny mobilizować członków Zjednoczenia, by doskonale poświęcili się realizacji jego założeń apostołskich. Przy czym doskonale to znaczy całkowicie i ze wszystkich sił, stosując wszystkie środki, jakie podaje prawdziwa miłość chrześcijańska, przyobleczona w owe właściwe oraz istotne cechy, które przedstawił Apostoł Narodów. W urzeczywistnianiu przez Zjednoczenie wzoru duchowości pierwszych chrześcijan jest głęboko zakotwiczona celowość

apostolstwa. Pallotti, wskazując w urzeczywistnianiu idei Zjednoczenia na obraz Wieczernika jako na źródło, w którym tkwi i z którego wyra-
sta natura całego Zjednoczenia, zakłada formację ludzką, chrześcijańską
i apostołską. Metoda ta, proponowana w służbie apostołskiej każdemu
człowiekowi i każdej wspólnotie, stanowi pomoc w realizowaniu pod-
miotowego i wspólnotowego posłannictwa, wyzwala i umacnia postawy
apostołskie w rodzinie naturalnej, we wspólnotie parafialnej, ojczyściej i ca-
łego Kościoła. Zasady wynikające z duchowości Wieczernika są środkiem
pomocniczym w urzeczywistnianiu apostołskiej idei Pallottiego¹⁰⁷.

Duch Wieczernika, według założeń Pallottiego, ma służyć nie tyl-
ko kształtowaniu postaw laikatu do apostołstwa, lecz przede wszystkim
poszczególnym częściom Zjednoczenia i każdemu z jego członków, któ-
rych idea Pallottiego zobowiązuje do przyjęcia modelowej duchowości
apostołskiej, zgodnie z którą mają oni kształtować ducha apostołskiego.
Należy tu przypomnieć, że każda wspólnota Zjednoczenia, czerpiąca
inspirację z duchowości Wieczernika jerozolimskiego powinna rozwijać
takie postawy jednostkowe i wspólnotowe, które czynnie wspierają
Kościół we wszystkich jego potrzebach¹⁰⁸.

4. Maryja Królowa Apostołów wezwaniem do apostołstwa

Idea apostołstwa tkwiła w centrum zainteresowań Pallottiego. Jej
realizacja wypełniła całe jego życie. Przechodziła różne dzieje. Wincenty
nigdy od niej nie odstąpił. Jego pragnieniem było, aby wszyscy podjęli
apostołskie powołanie. Do tego nawoływał, o tym mówił i pisał przy
różnych okazjach. Również analiza tytułu Maryi Królowej Apostołów
posłużyła Pallottiemu do wezwania wszystkich do apostołstwa.

Pallotti rozumiał apostołstwo bardzo szeroko. Apostołstwo kato-
lickie, tj. powszechne, w jego koncepcji oznacza działalność, *jaką każdy
w miarę swoich możliwości może i powinien wykonywać ku większej
chwale Boga oraz dla wiecznego zbawienia swego własnego, jak i bliźnie-
go*¹⁰⁹. Tak szerokie pojęcie apostołstwa znajdujemy dopiero w nauce So-

apostołska. W powszechnym apostołstwie jest ona ukierunkowana na ożywianie
wiary i nadziei oraz rozpalanie miłości wśród katolików, by w swej trosce o zba-
wienie dusz i chwałę Bożą szerzyli je w całym świecie. W pełni cel ten zostanie
urzeczywistniony wówczas, gdy apostołska gorliwość przyspieszy nastanie jednej
owczarni pod wodzą jednego Pasterza.

¹⁰⁷ Por. OCCC III, 23-33; por. W. SITARZ, *Formacja laikatu...*, 82.

¹⁰⁸ Por. TAMŻE; por. S. HOLISZ, *Maria Regina degli Apostoli...*, 106-108.

¹⁰⁹ TAMŻE, 143.

boru Watykańskiego II, który w 130 lat po śmierci Pallottiego tak określa apostołstwo: *Każda działalność Mistycznego Ciała, zwrócona ku temu celowi* [tzn. szerzenie Królestwa Chrystusa po całej ziemi i uczynienie wszystkich ludzi uczestnikami zbawczego odkupienia – dopowiedzenie Cz.P.], *nazywa się apostołstwem*¹¹⁰. Mając na uwadze takie pojęcie apostołstwa, Sobór stwierdza, że *powołanie chrześcijańskie ze swej natury jest bowiem również powołaniem do apostołstwa*¹¹¹. To powszechne powołanie wiernych świeckich do apostołstwa uzasadnia Sobór Watykański II włączeniem w Chrystusa przez sakramenty chrztu i bierzmowania. Formułuje to następująco: *Apostołstwo świeckich jest uczestnictwem w zbawczym posłannictwie Kościoła i do tego apostołstwa sam Pan przeznacza wszystkich przez chrzest i bierzmowanie. Przez sakramenty, a szczególnie dzięki świętej Eucharystii, udzielana jest i podtrzymywana owa miłość do Boga i ludzi, która jest duszą całego apostołstwa*¹¹².

W pismach Pallottiego znajdujemy nieco inne uzasadnienie powszechnego powołania wszystkich wiernych do apostołstwa. Opiera je on na powszechnym przykazaniu miłości Boga i bliźniego, na stworzeniu człowieka na obraz i podobieństwo Boże oraz na wzorze Maryi Królowej Apostołów¹¹³. Powołanie człowieka do apostołstwa już ze względu na swą istotę, jako odbicie miłości, staje się zobowiązaniem, które narzuca Boże przykazanie miłości: *Przykazanie zaś miłości, które wszystkim nakazuje wielbić i ponad wszystko kochać Boga, a bliźniego swego miłować jak siebie samego, zobowiązuje nas również do starania się wszelkimi możliwymi sposobami o wieczne zbawienie tak swoje, jak i bliźniego. Staje się to jeszcze bardziej oczywiste, gdy przypomnimy sobie to, co mówi Duch Święty: «Unicuique mandavit Deus de proximo suo» (Eccl 17, 12) «Każdemu z osobna dał Bóg rozkazanie o bliźnim jego»*¹¹⁴. *Każdemu więc Bóg przykazał się troszczyć o wieczne zbawienie bliźniego*¹¹⁵.

¹¹⁰ AA 2.

¹¹¹ TAMŻE.

¹¹² LG 33. Por. CZ. PARZYSZEK, *Nauka Wincentego Pallottiego o apostołstwie świeckich...*, 57-71.

¹¹³ Pallotti bardzo głęboko osadza powołanie do apostołstwa nie tylko ze względu na bycie chrześcijaninem, jak to czyni Sobór Watykański II, lecz już z racji bycia człowiekiem, stworzonym na obraz i podobieństwo Boga, który jest samą miłością. Dalej przezycięża Pallotti wielokrotnie obserwowany rozdział między duchowym życiem i apostołstwem, między kontemplatywnym i aktywnym życiem, między naśladowaniem Chrystusa i apostołstwem. Obydwie formy stanowią całość, podobnie uczy Sobór Watykański II w Dekrecie o przystosowanej odnowie życia zakonnego *Perfectae caritatis* (nr 2 i 6).

¹¹⁴ Pallotti powołuje się tutaj na tekst Wulgaty. W tłumaczeniu Biblii Tysiąclecia tekst ten znajduje się w Syr 17, 14 i brzmi następująco: *I dał każdemu z nich przykazania co do jego bliźniego*. OCCC III, 142; *Wybór Pism*, t. I, Poznań-Warszawa 1978, 39.

¹¹⁵ TAMŻE.

Rozwijając argumentację o powszechnym powołaniu do apostołstwa, Wincenty stwierdza, że przykazanie miłości Boga i bliźniego wynika z samego aktu stwórczego człowieka na obraz i podobieństwo Boże. A ponieważ każdy człowiek jest żywym obrazem miłości Bożej, każdy też powinien troszczyć się o zbawienie wieczne bliźnich, a troska ta jest według Pallottiego właśnie apostołstwem. Swoją myśl na ten temat formułuje następująco: *Człowiek jest, jak nas o tym poucza święta wiara, stworzony na obraz i podobieństwo Boga, Bóg zaś ze samej swej istoty jest miłością (por. Rdz 1, 26; 1 J 4, 16). A zatem człowiek na mocy samego aktu stwórczego jest żywym obrazem miłości Bożej. Bóg zaś, który ze samej swej istoty jest miłością, w swojej zewnętrznej działalności zawsze się skłania do działania na korzyść człowieka i to tak bardzo, że Syna swego Jednorodzonego zesłał, aby Ten swoją śmiercią krzyżową odkupił rodzaj ludzki. Jak Chrystus «stał się dla nas posłuszny aż do śmierci i to śmierci krzyżowej» (por. Flp 2, 8; por. także J 3, 16), tak też i człowiek uimien, w miarę swojej możliwości, naśladować Boga, okazując przy pomocy swoich uczynków czynną miłość bliźniemu, którym jest każdy człowiek zdolny do poznania Boga, niezależnie od warstwy społecznej, strefy geograficznej, narodowości itd. Dlatego też człowiek, mając na uwadze samą istotę aktu stwórczego, nie może się uchylać od przykazania miłości. Przyjąwszy zaś, że przykazanie miłości bliźniego, nakazujące nam kochać bliźniego jak siebie samego, jest naszym obowiązkiem, każdy już łatwo może sobie uświadomić, że nikt nie kocha siebie samego, jeśli całym sercem, całą duszą i wszystkimi siłami (por. Mt 19, 16-30) nie stara się w sposób skuteczny o własne zbawienie wieczne; i to, że nikt nie kocha bliźniego swego jak siebie samego, jeżeli nie stara się o wieczne zbawienie bliźniego tak jak o swoje*¹¹⁶.

Przytoczony cytat ukazuje jedną z najgłębszych myśli Pallottiego uzasadniającą powszechne powołanie do apostołstwa, powołanie na mocy samego aktu stwórczego człowieka na obraz i podobieństwo Boże¹¹⁷. Jest to argument rzadko spotykany w rozważaniach teologicznych na ten temat, a zatem możemy powiedzieć, że jest to „nowość” myśli Pallottiego, która po odpowiednim pogłębieniu może ubogacić teologię i w praktyce stać się punktem wyjścia dialogu nie tylko z chrześcijanami innych wyznań, ale także z wyznawcami innych religii.

W wypełnianiu przykazania miłości Boga i bliźniego Pallotti wskazuje na przykład Jezusa Chrystusa, którego winniśmy naśladować,

¹¹⁶ OCCC IV, 221-222.

¹¹⁷ *Z racji stworzenia, na mocy samej egzystencji osoby ludzkiej* - to według D. Pistella motyw ontologiczny powołania do apostołstwa. Por. TENZE, *L'apostolato dei laici in San Vincenzo Pallotti*, Roma 1983, 74-78.

gdyż Jego życie jest wzorem apostołstwa. W ten sposób obowiązek powszechnego powołania do apostołstwa opiera się na powszechnym obowiązku naśladowania naszego Pana Jezusa Chrystusa. A oto sposób argumentacji Wincentego: *A ponieważ w wypełnianiu tego przykazania winniśmy naśladować Jezusa Chrystusa, który jest Apostołem Ojca Przedwiecznego, przeto życie Jezusa Chrystusa, będące Jego apostołstwem, ma być dla każdego wzorem apostołstwa. A że wszyscy są wezwani i, co więcej, zobowiązani do naśladowania Jezusa Chrystusa, przeto wszyscy powołani są do apostołstwa stosownie do swojego stanu i zawodu. Ale ponieważ nie wszyscy przestrzegają przykazania miłości Boga i bliźniego tak doskonale, jak to przykazał Jezus Chrystus, mówiąc: „Bądźcie doskonałymi, jak Ojciec wasz Niebieski jest doskonałym” (Mt 5, 48), stąd też nie wszyscy zasługują na miano ‘apostoła’. Jednak miłość Pana naszego Jezusa Chrystusa pobudza każdego człowieka do czynów apostołskich, aby każdy mógł zasłużyć na miano ‘apostoła’ i zdobyć zasługę oraz cieszyć się chwałą, dzięki wstawienictwu Królowej Apostołów Najśw. Maryi¹¹⁸.*

Po tej szerokiej argumentacji, dla Pallottiego ważnym argumentem przemawiającym za powszechnym powołaniu wszystkich do apostołstwa jest postać Maryi, Królowej Apostołów. Píše on tak: *Stąd też Kościół święty, wspomagany nieustannie przez Ducha Świętego w sprawach rozumienia Pisma świętego, nie pozdrawia Matki Bożej, Najśw. Maryi, tytułem «Królowo Kapłanów, Biskupów, Papieży», lecz tytułem «Królowo Apostołów». Ona bowiem, nie mając władzy i jurysdykcji kościelnej, bardziej niż Apostołowie przyczyniła się, stosownie do swego stanowiska, do rozkrzewienia wiary świętej i rozpowszechnienia Królestwa Chrystusowego. Dlatego też każdy człowiek, który w swoim stanie, stosownie do swoich możliwości, z ufnością w pomoc łaski Bożej stara się o rozszerzenie wiary świętej, może zasłużyć sobie na miano ‘apostoła’; to zaś, czego dokona dla realizacji tego celu, będzie stanowiło jego apostołstwo¹¹⁹.*

Potwierdzenie takiego spojrzenia na postać Maryi, Królowej Apostołów, znajdujemy w nauce Soboru Watykańskiego II, który o apostołstwie wiernych świeckich wyraża się następująco: *Najdoskonalszym przykładem takiego życia duchowego i apostołskiego jest błogosławiona Dziewica Maryja, Królowa Apostołów, która, gdy na ziemi pędziła życie wspólne ze wszystkimi, pełne trosk rodzinnych i trudów, łączyła się zawsze wewnątrz ze swoim Synem i współpracowała w szczególnie sposób w dziele Zbawiciela¹²⁰.*

¹¹⁸ OCCC III, 142-143.

¹¹⁹ TAMŻE, 141-142.

¹²⁰ AA 4.

5. Rola modlitwy do Królowej Apostołów w apostołstwie

Modlitwa jest według Wincentego Pallottiego pierwszym środkiem apostołstwa, aby u Dawcy wszelkiego dobra uzyskać potrzebne łaski, mające na względzie zbawienie innych¹²¹. Wyjaśnia on, że jest ona *potężnym środkiem, który mocen jest zapewnić dziełom apostołskim skuteczny rozwój; jest również środkiem łatwym i powszechnym, ponieważ Miłosierdzie Boże nie wyklucza z niej nikogo, przeciwnie, wszystkim poleca się modlić (por. Łk 18, 1) z pokorą ducha, skruczą oraz pragnieniem serca i wszyscy mogą to w sposób łatwy czynić*¹²².

Skuteczność modlitwy apostołskiej jest uzależniona z jednej strony od wysiłku człowieka, z drugiej zaś od działania łaski Bożej. Pallotti wkłada wiele wysiłku, aby przez modlitwę otworzyć się na światło Ducha Świętego, przyjąć miłość i miłosierdzie Boga i uczestniczyć w odkupieńczej ofierze Chrystusa. Jest to modlitwa złączona z troską apostoła o cały Kościół, aby mógł skutecznie głosić orędzie zbawienia wszystkim ludziom. Modlitwą odzwierciedlającą najpełniej ducha apostołskiego jest modlitwa ułożona przez Pallottiego w 1836 roku, tzw. modlitwa apostołska o pracowników ewangelicznych. Znajduje się ona w książeczce wpisu do Apostołstwa Katolickiego wydrukowanej w 1837 roku¹²³. Mieli ją odmawiać w każdym dniu członkowie agregowani do Zjednoczenia Apostołstwa Katolickiego. Wyraża ona tajemnicę Trójcy Świętej i kończy się akcentem maryjnym. Przytoczmy ją w całości:

Przedwieczny Ojcze, w nieskończonym miłosierdziu swoim, ze względu na nieskończone zasługi swojego Boskiego Syna, Jezusa, spraw, aby Ciebie poznały i pokochały wszystkie dusze, albowiem chcesz, aby wszystkie osiągnęły zbawienie.

Przedwieczne Słowo Wcielone, Odkupicielu rodzaju ludzkiego, racz pociągnąć do siebie wszystkie dusze, albowiem dla nich stałeś się posłuszny aż do śmierci krzyżowej.

Duchu Święty, Boże, ze względu na nieskończone zasługi męki i śmierci Jezusa Chrystusa racz w sercach wszystkich rozpalic najgorętszą i wszechmocną miłość swoją, aby na całym świecie nastąpiła jedna Owczarnia i jeden Pasterz, oraz spraw, abyśmy wszyscy mogli w Niebie wysławiać Twe Boskie miłosierdzie. Amen.

¹²¹ Por. OOC III, 145-146.

¹²² TAMŻE, IV, 151.

¹²³ Por. TAMŻE, 17-23.

Przez najświętsze Tajemnice Odkupienia ludzkiego pošlij, Panie, robotników na żniwo swoje i przebacź ludowi swemu.

Przez zasługi i pośrednictwo Najświętszej Rodzicielki swojej oraz wszystkich Aniołów i Świętych, pošlij, Panie, robotników na żniwo swoje i przebacź ludowi swemu.

Królowo Apostołów i wszyscy Aniołowie, i Święci, proście Pana żniwa, aby pošłał robotników na żniwo swoje i przebaczył ludowi swemu, abyśmy wszyscy z Nim i z Ojcem oraz z Duchem Świętym radować się mogli przez wieki wieków. Amen¹²⁴.

Szczególne miejsce w apostołskich modlitwach Wincentego Pallottiego zajmują modlitwy do Maryi Królowej Apostołów. Można w nich wyróżnić dwa wymiary jego postawy: Pallotti pragnie modlić się z Maryją i modlić się do Maryi. Trzeba dodać jednak, że jego modlitwa maryjna ma zawsze mocny akcent apostołski. Już w 1816 roku (Pallotti miał wtedy 21 lat) podjął po rekolekcjach postanowienie czczenia Najświętszej Maryi Panny, najukochańszej Matki. Chciał stale przebywać z Nią w Wieczerniku¹²⁵. To przebywanie z Maryją w Wieczerniku, modlenie się z Maryją i Apostołami w oczekiwaniu na zstąpienie Ducha Świętego, ten charakterystyczny element modlitwy wspólnoty jerozolimskiej, stało się dominujące w postawie duchowej Pallottiego. Można powiedzieć, że Pallotti pobudzał w sobie wyobrażenie, że zawsze przebywa z Maryją i Apostołami w Wieczerniku, wyprasząc w modlitwie dary Ducha Świętego dla swojego apostołstwa.

W ten sposób Pallotti wskazał na cechę charakterystyczną modlitwy każdego apostoła. Ma on w zjednoczeniu z Maryją zanosić do Boga gorącą modlitwę, aby otrzymać dary Ducha Świętego, tak potrzebne dla skuteczności dzieł apostołskich i dla apostołskiej misji Kościoła. Apostoł modli się z Maryją, Królową Apostołów, aby mógł stać się autentycznym świadkiem i wiarygodnym głosicielem orędzia zbawienia w świecie. Taka postawa duchowa apostoła zjednoczonego na modlitwie z Maryją w Wieczerniku jest prawdziwą dominantą duchowości apostołskiej i chrześcijańskiej.

Wincenty nie tylko modli się z Maryją Królową Apostołów, ale przede wszystkim wznosi żarliwą modlitwę do Królowej Apostołów. Zwraca się bezpośrednio do Królowej Apostołów, aby Ją uczyć i prosić o wstawiennictwo oraz aby Jej zawierzyć swoje dzieło Zjednoczenia Apostołstwa Katolickiego¹²⁶. W modlitwach do Królowej Apostołów

¹²⁴ TAMŻE, IV, 21-23.

¹²⁵ Por. TAMŻE, X, 86.

¹²⁶ Por. *Modlitwy do Królowej Apostołów*, w: *San Vincenzo Pallotti. Le preghiere...*, 151-165.

Pallotti zasadniczo prosi o Jej wstawiennictwo, ale w niektórych modlitwach można zauważyć także coś więcej, kiedy mówi: *Bez żadnej zatem z mej strony zasługi, ale przez same tylko zasługi Aniołów, Świętych i Królowej ich, Najśw. Maryi, oraz całego Kościoła Jezusa Chrystusa, [...] miłosierdzie Twoje niweczy we mnie zawsze i na całą wieczność brzydotę, nędzę, bezbożność i zbrodnie całego mojego życia [...], przekształcając mię w Serafinów [...], Proroków, Apostołów, Ewangelistów, Uczniów, Męczenników, Papieży, świętych Biskupów, Doktorów, Kapłanów [...], w Świętych z wszelkiego stanu, stopnia i warunków*¹²⁷. W przytoczonym tekście uderza stwierdzenie i przekonanie Pallottiego, że Bóg przez zasługi Królowej Świętych niszczy w nim grzech oraz przemienia go w Bożych posłańców i apostołów wszelkich ludzkich stanów i kategorii. To przekształcenie można też zrozumieć jako uzdolnienie do apostołstwa.

Oto przykład modlitwy do Królowej Apostołów, którą Wincenty Pallotti ułożył dla siebie i której odmawianie polecał także innym: *Najmilsza Panno Maryjo bez zmaży pierworodnej poczęta, Obrończyni rodzaju ludzkiego i Królowo Apostołów, racz miłosierne swe oczy zwrócić na nas, biednych grzeszników. A jak przez Twoje zasługi i prośby Apostołowie i Uczniowie Twojego Syna napełnieni zostali Duchem Świętym, tak przez nieskończone miłosierdzie Wszechmogącego Boga, przez zasługi Jednorodzonego Twojego Syna Pana naszego Jezusa Chrystusa i przez miłość Ducha Świętego racz nam, choć niegodnym, wyprosić pełną moc, mądrość i miłość, abyśmy wspomoczeniem wszechmocnego Boga, oraz ofiarą, czynem i modlitwą pełniąc w czasie całego biegu naszego śmiertelnego życia poszczególne dzieła miłości, mogli wykonać nakaz miłości tegoż Twojego Syna, ku większej chwale Boga, szerzonej jak najpilniej na całym świecie, i na zbawienie dusz. I abyśmy w chwili naszej śmierci mogli być dołączeni do zastępów świętych Apostołów w niebie, by się tam cieszyć z chwały Apostołstwa Pana naszego Jezusa Chrystusa. Amen*¹²⁸. Ta modlitwa do Królowej Apostołów wyraża całą naukę Pallottiego o apostołstwie. Odnajdujemy w niej aspekt trynitarny, chrystologiczny, pneumatologiczny, eschatologiczny i maryjny apostołstwa wszystkich wiernych. Uderza sformułowanie będące prośbą zwróconą do Królowej Apostołów, aby wyprosiła u Boga moc, mądrość i miłość Ducha Świętego dla pełnienia dzieł miłości przez ofiarę, czyny i modlitwę dla chwały Boga i zbawienia ludzi.

W innej modlitwie do Królowej Apostołów Pallotti nazywa Maryję Orędowniczką rodzaju ludzkiego. Prosi Ją, aby wyjednała u swego Syna

¹²⁷ OCCC X, 306.

¹²⁸ TAMŻE, 100-101.

moc Ducha Świętego dla wszystkich, którzy z odwagą głoszą i bronią wiary oraz szerzą miłość na całym świecie¹²⁹. Cała głębia pobożności do Królowej Apostołów ukazuje się jednak w tych modlitwach, w których Pallotti poświęca Królowej Apostołów wszelki rodzaj apostołstwa i prosi Ją o wstawiennictwo w pełnieniu wszelkich dzieł apostołskich. W pismach Pallottiego znajdujemy modlitwy do Królowej Apostołów, w których prosi o łaski i dary dla apostołstwa¹³⁰, a szczególnie o dar skutecznej współpracy apostołskiej¹³¹ i szerzenia dzieła Zjednoczenia Apostołów Katolickiego¹³². Szczególną uwagę przyciągają modlitwy o pomnożenie liczby pracowników ewangelicznych¹³³ i modlitwy za wszystkich członków jego dzieła apostołskiego¹³⁴.

Uprzywilejowane miejsce wśród modlitw do Królowej Apostołów zajmuje modlitwa członków Zjednoczenia Apostołów Katolickiego, ułożona przez Pallottiego i przez niego polecana do odmawiania. Znajdujemy ją w pismach Pallottiego różnie sformułowaną¹³⁵. Poniżej przytaczamy jej pierwotne brzmienie z 1836 roku, znajdujące się w książeczce wpisowej członków agregowanych do Zjednoczenia Apostołów Katolickiego. Była to modlitwa przewidziana do odmawiania codziennie. Oto ona: *Niepokalana Matko Boga, Królowo Apostołów, wiem, że przykazanie Boże, które mnie zobowiązuje miłować bliźniego jak siebie samego, zobowiązuje mnie też, abym się starał wszelkimi możliwymi sposobami zarówno o swoje, jak i bliźniego zbawienie wieczne. Muszę jednak wyznać, że z powodu moich grzechów jestem najniegodniejszy posiadania łaski do skutecznego i ustawicznego starania się o wieczne zbawienie swojej duszy oraz moich krewnych i bliźnich, szczególnie zaś do popierania dobrych dzieł i pomnażania środków duchowych i doczesnych, stosownych do ożywiania wśród katolików wiary i rozpalać miłości oraz szerzenia ich po całym świecie. Ty jednak mi tę łaskę wyjednajesz, dzięki miłosierdziu Boga i dzięki nieskończonym zasługom Jezusa. Dlatego to zjednoczony z Tobą, z całym Dworem Niebieskim i ze wszystkimi sprawiedliwymi, którzy są i będą w Kościele Bożym, postanawiam ofiarowywać w każdej chwili, teraz i zawsze, zasługi Jezusa na podziękowanie, jak gdybyś już mnie i wszystkim innym wyjednała tę łaskę, jak ją wyjednałaś świętym Apostołom.*

¹²⁹ Por. TAMŻE, II, 449; IX, 216-217.

¹³⁰ Por. TAMŻE, XI, 100-101.

¹³¹ Por. TAMŻE, X, 210-212.

¹³² Por. TAMŻE, 444-450.

¹³³ Por. TAMŻE, IV, 21-22; 42; 43; XI, 29-30; 400-410; 111-115; V, 364.

¹³⁴ Por. TAMŻE, X, 352-353.

¹³⁵ Por. TAMŻE, I, 129-130; 231-232; 334-335; III, 211-213; IV, 20-21; 43-44; 216-217; V, 351-353; 364-366; IX, 208-209; 359-360; XI, 85-87; 88-90; 91-93.

*Tak więc ufając Twemu możnemu wstawiennictwu, postanawiam używać od tej chwili wszystkiego, co otrzymam od Boga, jak zdolności działania, talentów, wiedzy, stanowiska, zdrowia, choroby i utrapień oraz wszystkiego na większą chwałę Boga i dla wiecznego zbawienia duszy swojej oraz bliźniego, oddając się w szczególny sposób pracom zmierzającym do krzewienia pobożności i świętej wiary na całym świecie. A gdybym niczym innym nie mógł do realizacji tego celu się przyczynić, to jednak nie przestanę się modlić, aby nastąpiła jedna Owczarnia i jeden Pasterz, i to mi pozwoli mieć nadzieję, że dojdę do świętego Raju, aby tam przez całą wieczność cieszyć się owocami apostołstwa Jezusa Chrystusa. Amen*¹³⁶.

6. Zakończenie

Kult Maryi Królowej Apostołów pozostawił widoczny ślad na życiu i apostołskiej działalności Świętego. Nieustannie towarzyszyło mu przekonanie, że skuteczność wszelkiego apostołstwa jest uzależniona od współpracy z Maryją Królową Apostołów i Jej orędownictwa. W swojej trosce o zbawienie każdego człowieka, świadomy roli, jaką Maryja Królowa Apostołów odgrywa w Bożych planach, pragnął uczynić wszystko, aby stała się Ona Przykładem i Mistrzynią życia duchowego dla wszystkich chrześcijan.

Ks. dr Czesław Parzyszek SAC
Wyższe Seminarium Duchowne Księży Pallotyńów (Ołtarzew)

ul. Skaryszewska 12
PL - 03-802 Warszawa

e-mail: czp@ecclesia.org.pl

Maria Regina degli Apostoli nella vita e nei scritti di san Vincenzo Pallotti

(Riassunto)

L'autore studia la vita di san Vincenzo Pallotti nella prospettiva mariana cercando di spiegare il significato del titolo mariano Regina degli Apostoli nella sua vita e nel suo apostolato.

¹³⁶ TAMŻE, IV, 20-21.

L'articolo è strutturato in questo modo: 1) La genesi dell'insegamento di Pallotti su Maria Regina degli Apostoli; 2) Il contenuto teologico del titolo (Maria nella vita di Pallotti e nei suoi scritti, gli elementi della spiritualità del titolo); 3) Il mistero del Cenacolo (la spiritualità del Cenacolo); 4) Il titolo mariano come richiamo all'apostolato; 5) Il ruolo della preghiera alla Regina degli Apostoli nell'apostolato.